

Estetisk - filosofiska fakulteten

Kavita Bergström

Hur bemöter man idag tibetanska flyktingbarn i Dharamsala?

How do people today receive Tibetan refugee children in
Dharamsala?

Examensarbete 15hp
Läroprogrammet

Datum/Termin: 2008-06-03

Handledare: Elisabet Härenstam

Abstract

This paper is a result of a one month field study Dharamsala in India. Dharamsala is well-known for harbouring the exile Tibetan government and also their religious leader in Tibetan Buddhism, Dalai Lama. Because of this Dharamsala is an important sanctuary fore Tibetan refugees who are escaping from the Chinese government's oppression in Tibet.

The purpose of this study is therefore to get a better insight and knowledge how people today in Dharamsala receive Tibetan refugee children from Tibet.

I got the privilege to meet 8 of the people who, in one way or another, daily meet and work with Tibetan refugee children.

In this study I have used the methods qualitative interview and observation. Through these methods it's clear that, Tibetan refugee children are received with love and respect in Dharamsala. In this way the Tibetan refugee children got a worthy life in freedom and a proper education.

The love and compassion from the Tibetan people in Dharamsala, to their next generation, motivate these children to study hard so that they later in life can help other Tibetans who still live under the Chinese government's oppression in Tibet.

Keywords: Refugee children, Dharamsala, Tibet, Tibetans, Receive

Sammandrag

Detta arbete bygger på en studieresa, under en månads tid, till Indien, Dharamsala. Dharamsala är känd för att inhysa den tibetanska statens exilregering och inte minst den tibetanska buddismens andlige ledare Dalai Lama. Därav är Dharamsala en viktig tillflyktsort för de tibetanska flyktingar som undkommit den Kinesiska regeringens förtryck i Tibet.

Syftet med denna studie blir därför, att få mer insikt och kunskap om hur man idag i Dharamsala bemöter tibetanska flyktingbarn från Tibet.

Jag fick äran, att möta 8 av de människor som dagligen möter och arbetar med tibetanska flyktingbarn på ett eller annat sätt.

I undersökningen har jag dels använt mig av kvalitativa intervjuer och dels av observationer. Genom dessa metoder framgår det, att tibetanska flyktingbarn blir bemötta på ett kärleksfullt och respektfullt sätt. Detta för, att de skall få ett värdigt liv i frihet samt en gedigen utbildning.

Tibetanernas omtanke och kärlek till sin nästa generation motiverar barnen, i Dharamsala, att vilja studera, för att senare i livet ska kunna hjälpa andra tibetaner i nöd, vilka fortfarande är under den Kinesiska regeringens våld i Tibet.

Nyckelord: Flyktingbarn, Dharamsala, Tibet, Tibetaner, Bemöta

Innehållsföreckning

1. Inledning	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Syfte	3
1.3 Tibets historia	3
1.4 Dagens Tibet	4
1.5 Dalai Lama – tibetanska folkets beskyddare	5
1.5.1 Kärlek, medkänsla och förlåtelse - Buddhismens innersta kärna	7
1.5.2 Dalai Lamas omtanke och kärlek till barnen	7
1.6 Den hotade generationen - barn under kinesisk ockupation i dagens Tibet	8
1.6.1 Fängelse, tortyr och misshandel.....	8
1.6.2 Skola och utbildning.....	9
1.6.3 Hälsa och livsmedelsförsörjning	9
1.7 Flykten över Himalaya.....	10
1.8 Kort historik om barnbyarna, Tibetan Children`s Village, (TCV)	11
1.9 Frågeställning	13
1.10 Metod	13
1.10.1 Val av metoder	13
1.10.2 Metodkritik	14
1.10.3 Avgränsningar	15
1.10.4 Genomförande	15
1.10.5 Bearbetning	16
2. Resultat.....	17
2.1 Intervjuer	17
2.1.1 Tsering Lhamo – Sjuksköterska	17
2.1.2 Ama Adhe	18
2.1.3 Pema Dorjee – En tibetansk buddhistisk munk	19
2.1.4 Nyima Dolma – Låg- och mellanstadielärare	22
2.1.5 Miss Tsering Dolkar - Engelska lärare på TCV	24
2.1.6 Penpa Topgyal – Temporär rektor på Tibetan modern School.....	25

2.1.7 Tsewang – Lärarstudent på Teacher Training Center (TTC).....	27
2.1.8 Kunga Dorjee - Direktör på Tibetan Transit School	29
2.2 Observationer	31
2.2.1 TCV primary section (förskolan).....	31
2.2.2 Tibetan Children`s Day School	31
2.2.3 Tibetan modern School.....	33
3. Sammanfattning	34
4. Diskussion	38
Källförteckning	40

Bilagor

Whenever I see the snowcapped mountains, I remember my family. It's been more than two years, but in my mind I can clearly see my grandmother, my mom and dad, my uncle, my brothers, and our beautiful homeland, Tibet, the land of Snows. Somehow, looking at these mountains comforts me. I know that right behind them lies the land where I was born.¹

Sonam, 9 år

¹ Dolphin (1997), s. 5

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Idag är Sverige ett mångkulturellt samhälle och varje år kommer det hit många flyktingar, både vuxna och barn. De flesta kommer troligtvis att växa upp här, vilket leder till att Sverige kommer att bli deras andra hemland. Dessa barn, tillsammans med svenskfödda barn, kommer att forma Sveriges framtid. Därför bör barn med flyktingbakgrund få ett värdigt mottagande.¹

Exempel på detta är bl.a.:

- 🚩 Att bidra till att dessa barn, liksom barn tillhörande etniska minoriteter, får samma rättigheter som andra barn i Sverige.
- 🚩 Att bidra till att barn som utsätts för väpnade konflikter rehabiliteras.
- 🚩 Att alla former av diskriminering motverkas.
- 🚩 Att bidra till en ökad internationell medvetenhet och en ökad respekt för mänskliga rättigheter bland barn i Sverige.²

Utifrån forskning som har gjorts i Sverige kring flyktingbarn, är det viktigt att flyktingbarnen i skolan får möjlighet att ta del av ordentliga kunskaper och att de får social träning. Här är det en fördel om man, som pedagog, lyssnar på barnens berättelser, nedtecknar dem noggrant och sparar dem inför framtiden. Detta kan markera för barnen, att de har ett värde och att deras uppgifter är värda att tas på allvar.³ Förutom detta är det även viktigt med pedagoger som är varma och uppmuntrande och som skapar trygga och stödjande relationer i klassrummet för flyktingbarn.⁴

Själv känner jag, att jag inte har någon erfarenhet av hur man som pedagog ska arbeta med barn som kommer från andra länder, speciellt flyktingbarn från krigsdrabbade områden. Som en nyexaminerad pedagog kan det vara, anser jag, mycket svårt att veta hur man ska hantera flyktingbarn som har upplevt krig och våld eller som dessutom rent utav kommer ensamma till ett nytt land.

Sedan 1987 har Kjell Härenstam, professor inom religionsvetenskap på Karlstads universitet, anordnat studieresor till Indien, och under de senaste åren har resorna gått till staden

¹Brandell-Forsell (1994), s. 3

²Ibid. sida 5

³Gustafsson och Lindkvist (1990), s. 13

⁴Brandell-Forsberg och Almqvist (1997), s. 16

Dharamsala. Denna stad är sedan 1959 känd för att inhysa den tibetanska statens exilregering och inte minst den tibetanska buddismens andlige ledare Dalai Lama. Därför är Dharamsala en viktig tillflyktsort för de 200 000 tibetanska flyktingar som undkommit den kinesiska regeringens grymheter i Tibet.¹

Då jag hösten 2007 fick möjlighet att delta i en resa till Dharamsala, såg jag det som min stora chans att få en större insikt i hur flyktingbarn med svåra upplevelser bakom sig klarar omställningen till ett nytt liv i frihet. Jag ville även få mer kunskap om hur man, som pedagog, bemöter/tar emot flyktingbarn på bästa sätt. I Dharamsala fick jag alltså möjligheten att möta flera av de människor som dagligen arbetar med tibetanska flyktingbarn.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie blir därför att få mer insikt och kunskap om hur man idag i Dharamsala bemöter flyktingbarn från Tibet. Jag är särskilt intresserad att studera detta ur ett pedagogiskt perspektiv, där jag tror att bemötande är A och O för barnens lärande i skolan. Vidare undrar jag, hur jag själv kan använda mig av denna insikt/kunskap i min egen roll som blivande pedagog i den allt mer mångkulturella svenska skolan.

1.3 Tibets historia

Tibet är en mycket gammal nation, där dess historia kan sträcka sig tillbaka till år 127 f. Kr. Runt 700-talet ”invandrade” buddhismen till landet och har sedan dess varit den dominerande religionen. Det centrala i den tibetanska kulturen blev det andliga målet, där kärleksfullhet, medkännande hjärta och ett lugnt sinne hade stor betydelse.²

År 1949 började östra Tibet bli ockuperat av den kinesiska militären och den 7 oktober 1950 nådde invasionen sin höjdpunkt. Då gick cirka 40 000 kinesiska soldater över den tibetanska gränsen på åtta olika ställen. Den tibetanska armén, som endast bestod av 8 000 soldater, var väldigt dåligt tränad och utrustad i jämförelse med kineserna, vilket ledde till att den med lätthet kunde bekämpas och slås ned.³

¹ <http://svt.se/svt/play/video.jsp?a=1119247> (2008-05-08)

² www.tibet.se (2007-11-29)

³ Ibid

På våren 1959 gjorde det tibetanska folket uppror mot kineserna i Tibets huvudstad Lhasa. Folket var rädda för att kineserna skulle föra bort och döda Dalai Lama. Men upproret slogs brutalt ned av den kinesiska militären.¹

I och med detta blev Dalai lama, Tibets andlige och politiske ledare, tvungen att fly tillsammans med 80 000 tibetaner över Himalaya till Dharamsala i Indien. Här har han sedan dess levt i exil i snart 40 år.²

Efter det stora upproret i Lhasa har det kinesiska förtrycket av tibetanerna och deras tradition alltmer ökat. Speciellt har den i Tibet förhärskande buddhismen blivit den viktigaste måltavlan för kommunistiska reformer. Många tibetaner sattes i fängelser eller tvångsarbetsläger och en femtedel av den totala befolkningen dödades under Kinas ockupation på ett eller annat sätt.³

De har dödats, utan dom och rannsakan, uteslutande som misstänkta att vara motståndare till kommunismen eller att ha pengar undagömda eller helt enkelt på grund av den ställning de innehade, eller utan något skäl alls. Men i grund och botten och framför allt har de dödats därför att de ej ville avsvärja sin religion. Man har inte bara skjutit dem utan slagit dem till döds, korsfäst dem, bränt dem levande, dränkt dem, företagit vivisektioner på dem, låtit dem hungra ihjäl, strypt, hängt och skållat dem till döds, begravt dem levande, slitit inälvorna ur dem och huggit huvudet av dem. Dessa avrättningar har skett offentligt. Offrets vänner och grannar samt många andra bybor har tvingats att åse exekutionerna... Män och kvinnor har långsamt dödats i deras egna familjers åsyn och små barn har till och med tvingats att skjuta sina föräldrar.⁴

Buddhismen förbjöds, och 1969 fanns det inte kvar en enda munk eller nunna som praktiserade buddhismen. De hade antingen flytt, avrättats, fängslats eller inte fått behålla sin munkvärdighet. 1979 förstördes eller plundrades de flesta munk- och nunneklostren i Tibet.⁵

1.4 Dagens Tibet

Idag råder det hårt förtryck i Tibet, där de mänskliga rättigheterna har blivit inskränkta. Många tibetaner har tvingats till fattigdom och tiggeri både på landsbygden och i städerna. Överallt finns det poliser, både som militärer och i civila kläder. Det finns över 100 000 kine-

¹ Dalai Lama (1963), sid. 132ff

² www.tibet.se (2007-11-29)

³ Ibid.

⁴ Dalai Lama (1963) sid. 170f

⁵ www.tibet.se (2007-11-29)

siska soldater i Tibet. Befolkningen lever även under konstant bevakning i städerna och i fängelserna är tortyr ett dagligt inslag.¹

Det är tillåtet att studera och utöva buddhismen i Tibet, men i mycket begränsad omfattning. Kineserna avgör hur många kloster som får byggas och hur många munkar och nunnor som får vistas i dem. I klostren försöker kineserna att infiltrera och ”omskola” munkarna och nunnorna, så att de skall förneka Dalai Lama. Istället vill kineserna att tibetanerna ska godkänna den av Kina utvalda Panchen Lama och ta till sig den kommunistkinesiska ideologin. Varje uttryck för stöd till Dalai Lama, eller om man har hans foto, kan leda till arrest eller fängelsestraff.²

Idag är fängelser och tvångsarbetsläger dagliga inslag i tibetanernas liv under den kinesiska ockupationen. Så fort som någon tibetan har kritiserat eller gjort motstånd mot den kinesiska makten har detta lett till arrestering. Antagligen har varje familj i Tibet någon medlem som har fängslats eller dödats på olika sätt.³

Efter sin flykt bildade Dalai Lama 1959 den tibetanska exilregeringen i den indiska staden Dharamsala, där det råder moderna demokratiska principer. Exilregeringen har som uppgift att ta hand om tibetanska flyktingar, i synnerhet flyktingbarn. Den står även i spetsen för det tibetanska folkets fredliga kamp för att åter vinna tillbaka sin frihet och rätten att utöva sin religion.⁴

1.5 Dalai Lama – tibetanska folkets beskyddare

Dalai Lama, Tibets andlige och världslige ledare Tenzin Gyatso, beskriver sig själv som en enkel munk. Han föddes den 6 juli 1935, och efter Kinas invasion, 1950 fick han uppgiften att styra Tibet då han endast var 15 år gammal. I och med sin buddhistiska utbildning och uppfostran har Dalai Lama alltid följt en så kallad ”icke-vålds”-politik, där han ansett (och fortfarande än i dag anser) att man genom fredliga samtal och diplomati skulle kunna få kineserna att dra sig tillbaka.⁵

Men trots sina ansträngningar att förmedla budskapet om att inte använda våld mot kineserna under de åren som Dalai Lama fortfarande bodde kvar i Tibet, gav inte kineserna efter. Dessutom började många tibetanska upprorsmän och allt fler av det tibetanska folket att gå

¹ Film UR-access, 2005, Id: 128647

² www.tibet.se (2007-11-29)

³ Ibid.

⁴ Ibid.

⁵ Ibid

emot Dalai Lamas anvisningar. I sin självbiografi, "Mitt land och mitt folk" skriver Dalai Lama:

I det centrala Tibet tycktes befolkningen mer och mer besluten att möta våld mot våld och jag förstod att jag inte skulle kunna hindra dem mycket längre trots att jag inte kunde godta våldsdåd... Den andliga och världsliga makten i Tibet är förenade i en person, Dalai Lama, som sedan århundraden framgångsrikt och lyckligt styrt landet. Nu blev denna dubbelställning nästan outhärdlig. Både som mitt folks religiöse och världslige ledare var jag tvungen att motsätta mig allt våld från folkets sida. Jag visste att kineserna gjorde allt för att undergräva min politiska auktoritet och därigenom att jag motsatte mig våldsdåd från folkets sida hjälpte jag kineserna att minska folkets förtroende för mig. Men även om Tibets folk förlorade tron på mig som världslig ledare, fick det inte ske att de förlorade tron på mig som religiös ledare vilket var mycket viktigare. Jag kunde överlåta min världsliga makt på någon annan eller abdikera, men en Dalai Lama kan aldrig fränsäga sig sitt religiösa ledarskap och jag skulle aldrig drömma om att göra det. Jag började tro att det måhända vore i det tibetanska folkets intresse att jag drog mig tillbaka från all politisk aktivitet för att därigenom kunna behålla min religiösa helt orubbad. Men så länge jag befann mig i Tibet kunde jag inte undgå de politiska problemen. Om jag ville dra mig tillbaka, måste jag lämna landet, hur bitter och avskyvärd denna tanke än föreföll mig.¹

1959 efter det stora folkupproret i Lhasa beslutar sig Dalai Lama för att fly till Dharamsala i Indien, för att kunna rädda Tibets framtid². Han skriver vidare i sin självbiografi:

Jag kunde intet göra för mitt folk om jag stannade kvar, och förr eller senare skulle kineserna ta mig tillfånga. Mitt enda val var att bege mig till Indien och begära asylrätt hos den indiska regeringen och där ägna mig åt att försöka hålla hoppet levande hos hela mitt folk.³

Enligt Dalai Lama anser det tibetanska folket, att Dalai Lama som person och fenomen är mycket dyrbar för att han representerar Tibet och dess traditioner. Och detta är mycket viktigare än något annat. Om Dalai Lama skulle bli tillfångatagen och dödad av kineserna, skulle även nationen Tibet och dess traditioner omintetgöras.⁴

Från Dharamsala försöker han och hans exilregering att hjälpa tibetaner i exil, men även den tibetanska befolkningen i Tibet, genom att på fredliga vägar försöka påverka den kinesiska regeringen. Som exempel på detta föreslog han 1987 en fempunkters fredsplan, som en fredlig lösning. Hans dröm är nämligen att göra Tibet till en helig fristad, dvs. en fredlig plats, där alla varelser kan leva i harmoni i generationer framöver. För sin stora kamp, med sin så kallade "icke-vålds"-politik, har Dalai Lama belönats av världen med Nobels fredspris 1989.⁵

¹ Dalai Lama (1963), s. 102 f

² Ibid. s. 147

³ Ibid. s. 158

⁴ Ibid. s. 147

⁵ www.tibet.se (2007-11-29)

För att man ska kunna uppnå fred, anser han nämligen, att det är oerhört viktigt med tolerans och ömsesidig respekt människor emellan.¹

1.5.1 Kärlek, medkänsla och förlåtelse - Buddhismens innersta kärna

Enligt Dalai Lama är buddhismens innersta kärna kärlek, medkänsla och förlåtelse, vilket även gäller i alla andra religioner. I alla religioner, anser han, vill man uppnå en sann känsla av gemenskap, ett gott hjärta och respekt för andra.²

Vem som helst kan utveckla medkänsla och välvilja, oavsett vilken ideologi man har, eller om man är troende eller inte. Det räcker med att vara människa och att förstå, att allt man själv önskar även önskas av andra. Alla varelser vill ha lycka och inte lidande. För Dalai Lama är det viktigaste att ha ett sant, uppriktigt hjärta.³

1.5.2 Dalai Lamas omtanke och kärlek till barnen

Tusentals barn från femton års ålder ned till spädbarn har tagits bort från sina föräldrar och aldrig mer hörts av och de föräldrar som protesterade, kastades i fängelse eller sköts ner. Som förklaring angav kineserna antingen att föräldrarna skulle kunna uträtta mer arbete utan sina barn eller att barnen skulle skickas till Kina för att få en ordentlig uppfostran.⁴

Sedan Dalai Lama kommit till Dharamsala har han särskilt ägnat mycket tid åt och omsorg om flyktingbarnen. Enligt honom är det mycket svårare för ett barn än för en vuxen att plötsligt ryckas bort från sin omgivning. Under de första exilåren var det många barn som dog på grund av klimatbyte och sjukdomar. För att rädda barnen bestämde Dalai Lama sig för att drastiska åtgärder skulle göras för att bevara deras hälsa samt att de skulle få en så bra uppfostran och utbildning som möjligt. Med egna ord har han sagt: ”Vi vet att våra barn i Tibet av kineserna förs bort från föräldrarna och uppfostras till kinesiska kommunister och inte till tibetanska buddhister... I nästa generation kommer därför de tibetanska barnen i Indien att vara mycket betydelsefulla personer, en kärna kring vilken den fredliga religiösa tillvaro vi önskar återvinna på nytt kan växa fram.”⁵

¹ www.tibet.se (2007-11-29)

² Ibid. (2007-11-29)

³ Ibid. (2007-11-29)

⁴ Dalai Lama (1963) sid. 171

⁵ Ibid. sid.174f

Med utgångspunkt från detta inrättades olika internatskolor, dit flyktingfamiljer kunde sända sina barn för att de skulle få en bra utbildning. Utöver detta fanns det även många föräldralösa barn, och dem tog Dalai Lama under sitt beskydd och grundade på så sätt ett barnhem åt dem (Nursery for Tibetan Refugee Children). Detta barnhem anförtrodde Dalai Lama till sin äldre syster Tsering Dolma. Med mycket knappa medel kunde barnen få den tillsyn de absolut behövde, men framförallt fick de kärleksfull vård för att hålla sig friska och lyckliga.¹

1.6 Den hotade generationen - barn under kinesisk ockupation i dagens Tibet

2001 presenterade International Committee of Lawyers for Tibet en rapport, som dels bygger på intervjuer med flyktingbarn från hela Tibet och dels personer som arbetar med flyktingar eller har erfarenhet inifrån Tibet. Rapporten tar upp i vilken utsträckning som den kinesiska regeringen respekterar och främjar tibetanska barns mänskliga rättigheter. Studien fokuserar på tre områden: Fängelse, tortyr och misshandel inom myndigheter; skola och utbildning; hälsovård och livsmedelsförsörjning.²

1.6.1 Fängelse, tortyr och misshandel

I undersökningen framkommer det, att de kinesiska myndigheterna fängslar tibetanska barn i månader eller år. Precis som vuxna människor kan barnen bli anklagade och torterade för politiska förbrytelser. I ett av fallen var ett torterat barn inte äldre än fyra år. Tortyren består oftast av slag, sparkar eller elchocker. Men det kan även förekomma andra former av tortyr på barn, bl.a. brännskador, attacker av stridshundar, upphängning i plågsamma ställningar mm. Barnen kan även bli psykologiskt torterade, som t.ex. inspärrade i isoleringscell, hot mot deras föräldrar, tvingade att se på när kamrater och släktingar blir torterade.

I skolan kan dessutom tibetanska barn bli kroppsligt bestraffade på ett sätt som kan betecknas som tortyr. Detta kan inträffa bl.a. när ett barn är försenat, har dåliga skolresultat, inte lämnat in hemläxan, men framförallt om läraren misstänker, att ett tibetanskt barns ord eller handlingar är ett uttryck för den tibetanska nationella identiteten.³

¹ Dalai Lama (1963), s. 175

² Tidskrift Tibet: www.tibet.se (2008-04-04)

³ Ibid.

1.6.2 Skola och utbildning

Många barn i Tibet saknar en ordentlig skolgång på grund av höga avgifter, brister på skolor i avlägsna regioner samt att många privata tibetanska skolor stängts av Kinas regering. Ett annat skäl till dålig utbildning är även, att det finns få grundskolor, speciellt på landsbygden och i nomadområdena, där över 80 % av den tibetanska befolkningen lever. På så sätt har många tibetanska barn flera mil till närmaste skola. På grund av rent praktiska skäl kan därför barnen inte gå i skola, även om familjen skulle ha råd.¹

I de tibetanska lågstadierna används i första hand kinesiska som undervisningsspråk. I kursplanen har den tibetanska kulturen mindre värde, samtidigt som den kinesiska kulturen och överlägsenheten framställs starkare.

De tibetanska barnen lär sig kinesiska, tibetanska och matematik, men ibland får de även lära sig om kommunismen, maoismen och Kinas historia. Barnen lär sig nästan ingenting om Tibets historia, kultur och religion. Tibetanska lärare, som trotsar detta, blir straffade på ett eller annat sätt, t.ex. blir de trakasserade, avskedade eller till och med kan de hamna i fängelse.

I skolorna kan det dessutom förekomma etnisk diskriminering, där de tibetanska eleverna måste bl.a. utföra fysiska arbeten, som att städa toaletterna, sopa och laga mat. Förutom detta händer det även att barnen blir kränkta genom att lärarna kallar dem ”smutsiga”, ”ointelligenta” eller ”åsnor”.²

1.6.3 Hälsa och livsmedelsförsörjning

De flesta tibetanska barn har dålig tillgång till sjukvård, på grund av dels långa avstånd till närmaste sjukhus och dels att familjerna inte har råd till sjukvårdsavgifterna.

Många barn lider också av kronisk undernäring, vilket bl.a. beror på att den kinesiska regeringens nya skatte- och familjepolitik gör att många tibetanska familjer inte har råd att köpa ordentliga livsmedel. Undernäringen leder till att barnens tillväxt hämmas, men även till att de lätt får dödliga barnsjukdomar.³

I Tibet har dessutom Kina infört en familjepolitik som begränsar tibetanska familjer till två eller tre barn. För att denna politik ska bli märkbar, använder regeringen ibland till och

¹ Tidskrift Tibet: www.tibet.se (2008-04-04)

² Ibid.

³ Ibid.

med tvångsaborter och tvångssteriliseringar. Tibetanska barn, som föds trots lagen om familjeplaneringen, har inte samma förmåner och rättigheter som andra barn, vilka har fötts enligt lagen. De får då t.ex. ingen skolgång, sjukvård och inga matransoner.¹

1.7 Flykten över Himalaya

Varje år flyr 3000 tibetaner från Tibet för att undkomma den kinesiska regeringen.² Föräldrar, som tycker, att deras barn inte har någon framtid i Tibet, betalar stora summor pengar till en guide, som kan smuggla ut barnen ur Tibet över Himalaya till Indien. Där hoppas föräldrarna, att barnen får en bättre utbildning och därmed en bättre framtid.³

Att jag är olycklig är inte så viktigt. Jag är bara en enda kvinna. Alla mödrar som skickar iväg sina barn har problem. Därför är min högsta önskan Tibets frihet. Då kommer vårt land äntligen att få möjlighet att ge barnen en framtid. (En av Tibets mödrar)⁴

Jag skickade mitt barn till Indien för att... jag själv inte har någon utbildning. Och det är svårt att leva ett normalt liv utan att kunna läsa och skriva. Överallt uppstår det problem. Som ensam kvinna hade jag heller inga pengar att betala skolan för mitt barn. Skolorna i Indien, som alla våra barn går i, sponsras av utlänningar från väst. Det är en verklig stor hjälp för oss. Därför vill jag uttrycka mitt djupa kända tack till er. (En mor från Tibet)⁵

Vägen över Himalaya är 250 mil, och utan någon bra utrustning bl.a. i form av kläder och skor och med en liten matranson vandrar flyktingar, barn som gamla, till Nepal. Deras mål är hoppet om frihet och möjligheten att få träffa Dalai Lama. Under vandringen är det stor risk för köldskador, snöblindhet, höjdsjuka, psykiska skador, laviner och snöstormar. Vandringen går från Tibet, över Himalaya, till Katmandu och senare, om de har tur, kommer de till Delhi och sedan till Dharamsala.⁶

Under flykten lever flyktingarna i en ständig fruktan för att bli upptäckta av kinesiska poliser:

...we were always afraid of being caught by the Chinese. We knew that we were leaving Tibet without Chinese permission and without permits. At checkpoints, the Chinese ask to see these permits. If we were caught without them, we feared that we might be beaten or sent to prison, and we also might get the rest of our family in trouble.⁷

¹ Tidskrift Tibet: www.tibet.se (2008-04-04)

² <http://svt.se/svt/play/video.jsp?a=1119247> (2008-05-08)

³ Blumencron (2005), passim

⁴ Ibid. s. 63

⁵ Ibid. s. 80

⁶ Film UR-access (2005), Id: 128647

⁷ Dolphin (1997), s. 18

Flyktingar, som lyckas att ta sig till Indien och där får sina papper ordentligt stämplade, kommer sedan till Dharamsala. Här får alla flyktingar träffa Dalai Lama, och sedan blir de utskickade till olika flyktingbyar, som är utplacerade i Indien. Det finns över 50 tibetanska flyktingbyar utanför Tibet. Varje by styrs av en Settlement Officer, som representerar den tibetanska exilregeringen i Dharamsala, Indien.¹

Barn som har flytt hamnar i barnbyarna/skolorna Tibetan Children's Village (TCV), vilka finns i de olika flyktingbyarna. Många barn hoppas, att de en dag skall kunna återvända till sina familjer i Tibet, men en del vet också, att de kanske aldrig mer kommer att träffa sina familjer igen.²

1.8 Kort historik om barnbyarna, Tibetan Children's Village, (TCV)

I boken, Tibet – min berättelse av Jetsun Pema, kan läsaren få ta del av och därmed få en inblick i hur förhållandena såg ut, när de första barnbyarna startades tills dagens TCV-skolor:

I början på 1960-talet kom det fler och fler flyktingbarn till Dharamsala för att få beskydd av Dalai Lama, och då instiftades barnbyn "Nursery for Tibetan Refugee Children".³

Under denna tid fanns det inte så stort utrymme, eftersom runt 800 barn fick trängas i några få byggnader fyllda till bristningsgränsen – många var också spädbarn..En stor mängd barn led av undernäring och på grund av trängseln drabbades många av sjukdomar, speciellt ögon- och hudsjukdomar. Flyktingbarnen, som kom till barnbyn, hade tagit sig över Himalaya under hemiska förhållanden för att komma bort från de kinesiska grymheterna. Många hade sett sina föräldrar dö eller föras bort ifrån dem och en del hade till och med tvingats döda sina egna föräldrar. I bergen hade många blivit bitna av vargar eller begravts i snön, och vid ankomsten till Dharamsala var det många som tvingats att amputera en arm eller ett ben på grund av förfrysning. Alla dessa företeelser gjorde att många barn led av fruktansvärda psykiska trauman, vilket bl.a. visade sig i barnens mardrömmar.⁴

¹ Film UR-access (2007), Id: 141017

² Dolphin (1997), s. 14

³ Jetsun Pema (2001) s. 94

⁴ Ibid. s. 120f

Resurserna under denna tid var mycket knappa, men tack vare den indiska regeringen och många olika hjälporganisationer, som t.ex. schweiziska Röda Korset, Rädda Barnen och Care United States, fick barnbyn mycket hjälp att kunna utveckla sin organisation.¹

I mitten av 1960-talet startades ett fadderskap för barnen, vilket även hjälpte till att barnbyn kunde få mera resurser. Tack vare detta byggdes det nya byggnader för fadderbarnen, och då skapades ett nytt ”hem”-system (så som det ser ut idag), vilket innebar att 25 barn kunde bo i varje byggnad (i stället för stora sovsalsbyggnader, där det sov runt 100 barn).² Detta gav möjlighet att skapa en mera familjär atmosfär kring barnen, vilket var speciellt viktigt för de barn som led av psykiska trauman. Dessa nya hem hade en fostermor och en fosterfar, som tog hand om barnen. Barn var i olika åldrar, så att de äldsta kunde ta hand om de yngsta.³

1970 bytte ”Nursery for Tibetan Refugge Children” till dagens namn Tibetan Children`s Village (TCV), den tibetanska barnbyn.⁴

I barnbyn var det hundratals barn som räddades undan en nästan säker död, och i en atmosfär av kärlek, ömhet och förståelse fick barnen en grundlig utbildning.⁵

I sin undervisning använde sig lärarna av Montessori-metoden, och detta gav eleverna frihet att ta egna initiativ under de vuxnas ledning. På så sätt fick barnen en varierad och komplett utbildning.⁶

Under årens lopp ökade barnantalet i TCV, Dharamsala, och idag bor omkring 2200 barn där. I hemmen, som vanligtvis är byggda för 25 barn, bor nu runt 50 barn, vilket anses vara lite för mycket. Men trots överbeläggningen avvisas aldrig något barn från Tibet, eftersom de har kommit för att få skydd hos Dalai Lama och enligt Jetsun Pema är barnen inte ”... bara vårt enda hopp, utan också det enda hoppet för sina föräldrar.”⁷

Och dessutom blir det tibetanska folkets kamp ”... möjlig genom utbildning. Så länge som det finns barn, som får tibetansk fostran, kommer vår kultur att överleva.”⁸

Idag finns det många TCV barnbyar utplacerade på olika områden i Indien, för att kunna utbilda och uppfostra tibetanska flyktingbarn i den tibetanska traditionens anda.⁹

TCV:s mål är:

¹ Jetsun Pema (2001), s. 95

² Ibid. s. 134

³ Ibid. s. 152

⁴ Ibid.

⁵ Ibid. s. 126

⁶ Ibid. s. 152

⁷ Ibid. s. 195

⁸ Ibid. sid. 208

⁹ Film UR-access (2007), Id: 141017

- To provide parental care and love
- Develop a sound understanding of Tibetan identity and culture
- Develop character and moral values
- Provide effective modern and Tibetan education
- Provide child-centered learning atmosphere in the schools
- Provide the environment for physical and intellectual growth
- Provide suitable and effective - life and career guidance for social and citizenship skills.¹

1.9 Frågeställning

Utifrån ovanstående studier blir min frågeställning därmed:

Hur bemöter man idag i Dharamsala tibetanska flyktingbarn med svåra upplevelser bakom sig?

1.10 Metod

1.10.1 Val av metoder

För att få reda på min frågeställning har jag valt att göra en surveyundersökning, där syftet är att skaffa fram information som kan analyseras för att kunna göra jämförelser. I undersökningen försöker jag, i så stor utsträckning som möjligt, ställa samma frågor till de intervjuade. Målet med detta är, att från ett stort antal personer (som jag har haft möjlighet att få träffa) få svar på en och samma fråga. På detta sätt kan jag inte enbart beskriva mina resultat, utan kan dessutom jämföra dem med varandra.²

I mina intervjuer har jag även valt, att använda mig av så kallade kvalitativa intervjustudier, där jag har valt att intervjua 8 olika personer i Dharamsala som dagligen arbetar tillsammans eller kommer i kontakt med tibetanska flyktingbarn. Med hjälp av kvalitativa intervjuer får jag lite insikt i hur dessa människor bemöter och arbetar tillsammans med flyktingbarn. Dessutom får jag möjlighet till att kunna jämföra dessa personers bemötande och arbetssätt kring barnen.³

¹ www.tcvstudents.org (2007-12-11)

² Bell (2006), s. 17

³ Trost (2005), s. 14

Inför dessa intervjuer har jag använt mig av en så kallad ”intervjuguide”, vilken jag har anpassat till varje intervjuperson. Denna guide hjälper mig att behålla den röda tråden under pågående intervju.¹ Se bilaga 1.

Utöver detta har jag även gjort en del observationer i de skolor som jag hade möjlighet att besöka. Här använde jag metoden, icke deltagande observation, dvs. jag observerade barn och pedagoger utan att lägga mig i vad som hände i olika situationer. Denna metod går ut på, att observera och föra anteckningar över sina iakttagelser på ett så objektivt sätt som möjligt och sedan därefter tolka informationen så korrekt som möjligt.²

1.10.2 Metodkritik

Att få intervjua personer, öga mot öga, är något som ger lite mer liv i det som skall undersökas. När jag intervjuade mina undersökningspersoner, skedde detta på engelska, vilket var personernas andra språk. Dock en av mina respondenter, Ama Adhe, kunde inte engelska utan pratade endast tibetanska, vilket ledde till att jag behövde en tolk. Pema Dorjee var på så sätt mycket vänlig och ställde upp som tolk och översatte hennes tibetanska till engelska. Nackdelen med att intervjua på ett annat språk är, att det kan uppstå en del missuppfattningar, dels när man sitter och lyssnar, men även när man skriver. Språket kan även bli ett problem om intervjutiden är begränsad, för detta kan leda till att jag som intervjuande person inte får tid att fråga om något som jag inte förstått. De intervjuades egen situation var även mycket avgörande för om de hade tid att svara på mina frågor eller inte. Men alla var mycket tillmötesgående och vänliga och försökte svara på mina frågor så gott de kunde, även om en del kände sig stressade. På grund av tidsbrist hade jag heller ingen möjlighet att få kompletterande intervjuer med personer, när det uppstod nya frågor.

Under två av mina intervjuer, då jag intervjuar Miss Tsering Dolkar och Tsewang, var jag helt ensam med mina respondenter. De andra fem intervjuerna var även andra studenter med från resegruppen, vilka även skulle intervjua respondenterna. Detta kan vara till en nackdel, i och med att respondenterna kan känna sig stressade och kanske inte svarar så utförligt som man själv skulle vilja att de gjorde. Men trots detta anser jag, att mina resultat är tillförlitliga.

Då det gäller mina observationer, kan jag t.ex. följa hur en pedagog agerar mot sina elever, utan att jag stör undervisningen. Nackdelen i sin tur kan vara, att man som observatör tolkar det som sker på sitt eget sätt. Frågan blir då om man är objektiv i sina tolkningar? Un-

¹ Bell (2006), s. 124

² Ibid. s. 137ff

der en del besök, t.ex. när jag observerade barnen i TCV, var jag inte helt ensam, utan hela resegruppen var med. Kanske observationerna hade varit annorlunda om inte hela gruppen hade varit med? Förutom detta hade jag heller inte tid att observera i en viss skola under flera dagar, utan endast den dagen som vi i resegruppen besökte den aktuella skolan. Men trots detta anser jag, att mina observationer är tillförlitliga.

1.10.3 Avgränsningar

Under mina intervjuer och observationer har jag valt, utifrån en begränsad tidsram, att endast undersöka hur vuxna människor bemöter och arbetar allmänt kring tibetanska flyktingbarn. Jag har därför inte med vad flyktingbarnen själva anser om sin situation – även om detta skulle ha varit mycket intressant att få veta som en blivande pedagog. Jag har heller inte fördjupat mig, då det gäller genusperspektivet, utan jag vill endast studera hur man allmänt bemöter tibetanska flyktingbarn.

1.10.4 Genomförande

Då det gäller mina intervjuer började jag dem med att fråga intervjupersonen, om det gick bra att spela in intervjun. När jag hade fått deras samtycke, satte jag igång med mina frågor. Jag inledde alltid intervjun med att be personerna att berätta om sig själva samt vad de arbetar med. Detta för att jag skulle få lite mer ”kött på benen” om vilka relationer de hade till tibetanska flyktingbarn. Under vissa intervjuer förekom det lite avbrott, men detta är inte något som jag anser påverkar mina resultat. Efter att intervjuerna var slutförda, tackade jag de utfrågade och undrade om det gick bra att jag skrev ut deras namn i mitt arbete. Alla samtyckte till detta. Alla intervjuer varade i ungefär 30-40 minuter.

Under mina observationer i de skolor jag hälsade på, skrev jag ned nyckelord till olika händelser, situationer och beteenden, så fort som jag observerade dem på plats. Senare under kvällen på hotellet reflekterade jag över vad jag hade sett och skrev sedan ned mina reflektioner.

I TCV skolan var jag en gång tillsammans med hela resegruppen och fick en rundtur på skolområdet i några timmar. Till Tibetan Children`s Day School var vi vid ett tillfälle hela resegruppen och under en annan dag gick jag själv dit för att observera hur en pedagog arbetade. När jag var till Tibetan Modern School, var jag även där tillsammans med tre andra lärarstudenter. Detta skedde endast en dag under några timmar.

1.10.5 Bearbetning

Intervjuerna, som hade spelats in på bandspelare, kompletterade och berikade mina anteckningar. När jag sedan kom hem från Indien, har jag satt mig ner och lyssnat på intervjuerna. Jag har försökt, utifrån mina kunskaper i engelska, att översätta det som intervjupersonerna sagt, varefter detta har återgetts i sammanfattande form i resultatbeskrivningen.

Då det gäller observationerna, har dessa även skrivits ned i resultatbeskrivningen.

2. Resultat

2.1 Intervjuer

2.1.1 Tsering Lhamo - Sjuksköterska

Tsering Lhamo är sjuksköterska på ett välgörenhetscenter, som heter Tibetan Charity. Här tar hon emot tibetaner, unga som gamla – fattiga och rika, vilka vill ha hennes hjälp för sjukdomsbehandling eller studier. För detta arbete tar hon inte något som helst betalt. Innan Tsering Lhamo startade Tibetan Charity, har hon jobbat på TCV i 5 år, där hon har tagit hand om flyktingbarn på olika sätt. Hon har även arbetat några år på en hälsoklinik i Katmandu, där man tar emot nyanlända flyktingar från Tibet.

Tsering Lhamo är med i detta arbete, eftersom hon har arbetat och fortfarande arbetar mycket med tibetanska flyktingbarn. På detta sätt har hon stor erfarenhet av vad barnen har gått igenom samt hur man ska ta emot dessa barn på ett respektfullt sätt.

I intervjun berättar Tsering Lhamo, att när flyktingbarnen kommer till Indien känner de rädsla och i början pratar de inte så mycket. Under en tid äter de dåligt, sover inte så bra på grund av mardrömmar, har depressioner, gråter och har olika mentala problem. Allt detta är, enligt henne, symptom på att barnen har varit med om något hemskt.

Hur bemöter du nykomna flyktingbarn? – När jag tar emot flyktingbarn för första gången, går jag fram till dem och kramar dem, för i den buddhistiska traditionen är fysisk beröring mycket viktigt – speciellt för personer med mentala problem. Efter detta ger jag dem något gott att äta. Det är viktigt att försöka bli kompis med flyktingbarnen, så att de vet att de kan lita på mig.

Vidare säger hon: - Barn är mycket älskvärda och kärleksfulla och kommer direkt fram till en, tar på en och pratar osv. Det viktiga i mitt arbete är, att jag tar hand om barnen och pratar mycket med nyanlända flyktingbarn, för det är mycket viktigt att de får prata ut om sina erfarenheter och upplevelser. Detta kan hjälpa dem att bearbeta sina problem.

Hon fortsätter med att berätta: - I början av min karriär trodde jag, att samtal inte kunde hjälpa personer med mentala problem, men sedan ändrade jag uppfattning efter egna erfarenheter med att låta många patienter få prata ut ordentligt om sina hemska upplevelser. I detta sammanhang är det mycket viktigt att vara en bra lyssnare.

Vidare delger hon sina tankar om barns styrkor: - Barn är mycket starka. De klagar inte så mycket, även om de skulle ha mycket ont på grund av olika kroppsskador. Trots detta är de mycket glada och anpassar sig till sin nya miljö. Det tar några månader, innan barnen förstår varför de är i Indien. De är rädda för att återvända till Tibet, eftersom de då kan bli fängslade, torterade eller att deras föräldrar blir angripna av kinesiska soldater.

Hur ska jag som pedagog bemöta flyktingbarn? – Man ska som lärare se individen som han/hon är. Det är viktigt att ge barnen uppmärksamhet och se vilka problem de har och därmed försöka lösa dessa så fort som möjligt. Speciellt viktigt är det att ge individuell uppmärksamhet, eftersom varje flyktingbarn har olika bakgrundserfarenheter. Som lärare är det också viktigt att vara observant på om ett barn inte pratar. Om han/hon inte gör det, ska man ge honom/henne ännu mer uppmärksamhet.

Vidare säger hon: - Läraren är en viktig person i flyktingbarnens utbildning, för det är de som lär ut viktiga kunskaper och lär barnen hur de ska uppföra sig i det tibetanska samhället och dess traditioner. Läraren är även den person barnen möter varje dag. Till barnen brukar jag till och med säga: Lärare är mycket viktiga i era liv. De gör er till den du är idag. Allt ni har lärt er, har ni lärt er av era lärare.

Hon avslutar intervjun med att säga: - Det viktigaste, när man som lärare möter flyktingbarn, är *Love, Care, compassion and understanding!*

2.1.2 Ama Adhe

Ama Adhe är 87 år och bor på Dharamsalas flyktingförläggning. I många år har hon arbetat och målat tillsammans med nyanlända flyktingbarn. Hon har även skrivit en självbiografi, "Voices that remembers", vari man kan läsa om hennes liv och upplevelser i Tibet. Det är nämligen så, att alla barn, som kommer till flyktingförläggningen från Tibet, får rita och måla sina upplevelser och erfarenheter. När jag skulle träffa henne, var jag mest nyfiken på varför hon målar och ritat tillsammans med barnen. Tyvärr var det inga barn där, när jag skulle intervjua henne, men jag fick i alla fall se olika teckningar, som barn har ritat och målat (bilaga 2).

Hon berättar, att barnen får rita och måla precis vad de vill. Hon tvingar dem inte till något och hon påverkar inte barnen, influerar dem inte i deras målning. Vidare säger hon, att när barnen har ritat färdigt och lämnat sina teckningar till henne, ber hon en bön i sin ensamhet för barnen.

Varför ritar du tillsammans med barnen? – Barnen lär sig något, när de ritar. De får lära sig om Dalai Lama, känna samhörighet samt känna sig stolta över att vara tibetaner. Jag försöker uppmuntra barnen att studera flitigt och att de inte behöver vara rädda längre – de är hos Dalai Lama och jag säger, att i framtiden kan du åka tillbaka till Tibet och då kan du göra något bra i ditt liv samt för andra tibetaner. Genom denna uppmuntran känner sig barnen mer lugna och får större självförtroende.

Vidare hävdar hon: - Genom att måla får barnen bra utbildning, t.ex. vet de, då de kommer, inte så mycket om Dalai Lama, om Tibets frihet, och inget om det tibetanska folket. De är på något sätt förblindade och har endast flytt från Tibet på grund av att deras föräldrar ville det. Genom att rita ner sina erfarenheter bygger de upp självförtroendet och känner sig glada, att de tillhör det tibetanska samhället. På så sätt känner de sig stolta över att Dalai Lama är deras andlige ledare och känner stolthet över att Tibet egentligen tillhör tibetaner. I Tibet är det förbjudet att känna så.

Ama Adhe fortsätter: - I och med att barnen får rita sina erfarenheter känner de även lättnad samt att de tycker om att vara hos mig. Jag ger dem även presenter i form av mat, kläder, skor mm. Barnen känner sig glada under målningen, vilket även gör att de glömmer bort sina problem.

Sedan säger hon: - Jag skulle gärna vilja att man som lärare sprider kunskap om Tibets situation och dess folk. Att man ska stötta ett fritt Tibet och stödja Dalai Lamas kamp för att skapa fred, och undervisa eleverna om Tibet.

Hur ska jag som blivande pedagog bemöta flyktingbarn? – Man ska ha en attityd, där man är kärleksfull och omhändertagande mot barnen, hjälpa dem mycket. Detta på grund av att barnen lämnar sitt eget land och kommer till ett annat land, vilket är mycket påfrestande för dem. Därför är kärlek och omhändertagande (omsorg) mycket viktigt samt att man visar dem omtanke. Allt detta är mycket viktigt, oavsett vilken religion man har.

2.1.3 Pema Dorjee – En tibetanskbuddhistisk munk

Pema är idag en tibetansk munk, som har arbetat med många olika viktiga uppdrag. Han har varit lärare på TCV i 11 år, och 1989 blev han rektor på skolan och sedan direktör på samma skola. Efter en tid blev han lärare på en lärarutbildningsskola, Teacher Training Center (TTC), där man lär tibetanska lärarstudenter moderna grundläggande ämnen på tibetanska. Pema ledde denna utbildning, eftersom detta var en av de första utbildningar som startades i tibetansk historia. Han arbetade med detta i ca: 2 år.

1997-2003 blev han rektor på en annan skola för tibetanska högre buddistiska studier. Idag arbetar han med ett projekt, som har startats av Dalai Lama, för att återuppliva en gren av den tibetanska buddhistiska traditionen. I och med detta är han överhuvud för ett kloster i Nepal, där man tränar och utbildar flyktingbarn till munkar och nunnor. I klostret, berättar Pema, får de unga en bra utbildning, kläder och mat. I och med arbetet i klostret kan den tibetanska traditionen på så sätt bevaras.

Pemas erfarenheter och kunskaper genom åren, som speciellt lärare, är orsaken till att han har blivit intervjuad för detta arbete.

Pema berättar: - Något som lärarna inte har uppmärksammat tidigare är nämligen, att när äldre flyktingbarn kommer till Indien är de för gamla att gå i vanlig skola. Dessa barn hamnade i början i klasser (klass 1), där det redan gick yngre barn, vars ålder kunde vara omkring fem år. De nya barnen kunde bli retade eller bli kallade för mamma och pappa, eftersom de var 12-13 år gamla.

Vidare fortsätter han: - Detta var inte bra av oss, eftersom det kunde ge psykiska problem hos barnen, i och med att de äldre barnen inte kände sig så välkomnade och trygga i klassen. Vi ändrade därför på detta och startade specialklasser för dessa barn, så kallade OC – klasser (Opportunity Class). På så sätt behöver barnen inte, enligt Pema, gå steg för steg i början, utan om t.ex. ett barn börjar i första klassen kan han/hon efter ett år hoppa över till en annan årskurs, t.ex. årskurs 3 eller 4. Så småningom blir det så att de anpassar utbildningen till sin egen ålder. Enligt Pema är det ett mycket bra program och det används fortfarande på flera platser i Indien, eftersom det kommer nya flyktingar varje år.

Pema fortsätter att berätta: - Ungdomar (13-18 år), som kommer från Tibet, är mycket aggressiva och arga gentemot kineserna, eftersom de har sett hur tibetanerna har behandlats och diskriminerats av kineserna. När de har varit i Indien ett tag och umgåtts med andra sjunker denna aggressivitet, och då känner de sig inte längre isolerade och annorlunda än de andra ungdomarna.

Hur bemöter du tibetanska flyktingbarn?

– Som buddhister har vi inget problem med hur man ska bemöta barnen. Även om det inte skulle vara frågan om tibetaner, har vi inga problem med det. Grundläggande och något som vi är överens om är, att vi alla är mänskliga varelser. Oavsett hur vi ser ut, hudfärg o.s.v., är vi alla mänskliga varelser. Varje människa har en kvalitet, en tankeförmåga och har förväntningar. Alla vill vara lyckliga och ingen vill lida. Alla! Alla söker olika saker i sina liv som är meningsfulla. Om man frågar, så vill alla vara lyckliga och inte lida. Utifrån detta är vi alla lika –

alla är vi mänskliga varelser. I och med detta synsätt har vi inga som helst problem med att närma oss flyktingbarnen.

Vidare säger han: - Utifrån min synvinkel/erfarenhet är vi glada att få ta emot dessa barn, för vi får då möjlighet att ta hand om dem, utbilda dem och arbeta för dem. Dessa människor kommer till oss med stort förtroende för oss – särskilt för Dalai Lama. Han i sin tur litar på oss, att vi arbetar med barnen. Det är vårt ansvar att se till att dessa barn trivs och fullföljer sin utbildning.

Hur ska undervisningen vara för nya flyktingbarn? – Undervisningen borde vara lika för flyktingbarnen och de tibetanska barn som är födda i Indien. De barn som är äldre och kommer till Indien måste studera hårdare för att hinna ikapp de övriga barnen. Vissa av dessa barn studerar färdigt efter 7 år, istället för efter 15 år. Detta kan vara bra för dem, eftersom de då kan söka vidare till universitet, där rätt ålder är mycket viktigt för att bli antagen.

Pema säger sedan: - I själva undervisningen är det berikande för barn med så kallade levande historier, egna erfarenheter eller konkreta erfarenheter. Det är även motiverande om man kan uttrycka sig med hela kroppen, vilket kan leda till att man som lärare kan få med sig eleverna i undervisningen. Detta gör även att själva undervisningen blir mer spännande både för barnen och för läraren.

Vidare hävdar han: - Lärarens uppgift är, att träna barnen att själva kunna göra bra val genom eget tänkande. Läraren ställer t.ex. många frågor till eleverna, och därefter får de på egen hand ta reda på svaret genom olika diskussioner/debatter.

Hur ska jag som pedagog bemöta flyktingbarn? – Det viktigaste gentemot nya flyktingbarn är, att man har ett rättvist tänkande, talande och agerande. Man ska heller inte sätta barnen inom vissa ramar och absolut inte säga, att du är en flykting och du är inte en flykting. Man ska försöka, som lärare, att behandla alla elever lika – så att de mår bra inombords. Trots att de har ett annat sätt att tänka och pratar annorlunda, ska man försöka att tänka på att alla är mänskliga varelser. Även flyktingbarnen vill och längtar efter att vara lyckliga och vill inte lida. Sedan tillägger han, att dessa är de grundläggande mänskliga behoven Varje närmande ska vara objektiva och inte särskilja människor, oavsett varifrån de kommer. Om man börjar särskilja dem, sätter man dem i en besvärlig situation. För att få barnens förtroende, måste vi vara mycket ärliga mot dem och verkligen mena och hålla det som man har lovat.

Han fortsätter vidare: - Det är även mycket viktigt, att man inte isolerar flyktingbarnen, utan att man i stället försöker att integrera dem med andra barn, låta dem gå i samma skolor, behandla dem lika osv. Som lärare måste man försöka att inte stänga dem ute, utan integrera dem tillsammans med andra barn i samma spår. Då är skolan bra, om man kan lyckas med

detta. Oavsett utbildning tillhör vi samma planet, och alla vill lära sig olika saker utifrån sina egna behov och möjligheter.

Avslutningsvis hävdar han: - Barns agerande (deras eget sätt) mot olika människor är det bästa. De är så oskyldiga och rena. Barn tänker inte på att den där personen är si eller så, utan de bara leker tillsammans. Det finns inget orent hos dem. Det är vi vuxna som ”sätter in” sådant i dem. På detta sätt förgiftar vi barnens sinne och tankesätt. Vi ska inte förgifta deras sinne, utan försöka att hålla dem så rena som möjligt.

2.1.4 Nyima Dolma – Låg- och mellanstadielärare

Nyima Dolma är låg- och mellanstadielärare på Tibetan Children`s Day School, och hon har varit anställd där sedan skolan öppnades. Skolan kan drivas tack vare olika donatorer från andra länder. På denna skola går det tibetanska flyktingbarn endast under dagtid. Barnen bor hemma hos sina föräldrar eller hos någon annan släkting.

Dolma berättar: - När flyktingbarnen kommer till skolan hamnar de först i en specialklass, där de börjar med att lära sig basfärdigheter. I början är det i dessa klasser speciallärare som undervisar dem, eftersom barnen är nybörjare. Här är det även åldersblandat, eftersom barnen är olika gamla, när de kommer till skolan. De elever som t.ex. är 10 år får chansen att studera i kapp sina jämnåriga (i årskurs 5). Efter ett år får de göra ett prov – vilket görs en gång om året – som i sin tur avgör vilken klass/åldersgrupp eleven ska studera vidare i. Om eleven klarar av ett sådant prov, får han/hon hoppa till en annan årsklass, t.ex. årskurs 5.

Dolma berättar vidare: - Det största problemet som läraren möter, när man ska undervisa, är språket. Detta på grund av att det tibetanska språket, som flyktingbarnen pratar i början, har olika dialekter. Tibetanska lärare i Indien förstår inte riktigt flyktingbarnen och tvärtom, men så småningom förstår barnen läraren och inläringen går därmed bättre.

Fortsättningsvis säger hon: - I början av skolstarten får barnen lära sig hur de ska uppföra sig och på så sätt även följa olika regler. Här lär sig nykomlingarna av de gamla eleverna. De äldre flyktingbarnen har inte så svårt för detta, men istället har de större problem med språket.

Nyima berättar om hur nyinflyttade barn kan känna sig: - Barn, som flyr från Tibet, har annorlunda känslor än tibetanska barn som är infödda i Indien. Flyktingbarnen har en helt annan fysisk erfarenhet på grund av det kinesiska hotet i Tibet. Dessa barn är ständigt rädda, när de kommer till Indien, för de tror, att kinesiska män ska komma och slå dem. De ser även mycket ledsna och sorgsna ut.

Hon tillägger: - Det är en mycket sorglig situation, eftersom dessa barn har separerats från sina föräldrar och vänner och sedan har hamnat i en miljö, som är helt annorlunda än vad de är vana vid. När man först möter dem, får man, som lärare, se från deras synvinkel - deras rädsla – att de är i en helt ny miljö osv. Alla känner sig rädda och osäkra på sig själva. Så småningom, sakta men säkert, vänjer de sig vid den nya miljön, och då känner de sig mer fria. Men vi vuxna försöker ständigt uppmuntra dem med, att alla tibetaner är deras vänner.

Nyima berättar vidare: - För att underlätta för de nya flyktingbarnen, så att de inte behöver känna sig ensamma, får de gå i egen klass utan infödda ”indiska” tibetanska barn. Alla i klassen känner, att de har ett gemensamt problem. De måste studera mycket hårdare för att hinna ikapp resten av eleverna i de andra årskurserna.

Därefter delger hon sina tankar om varför flyktingbarnen är motiverade att studera hårt: - Flyktingbarnens verklighet ser annorlunda ut än för de tibetanska barn som är födda i Indien, eftersom flyktingbarnen har levt under kinesiska hot och sett många hemskheter. De infödda barnen i Indien har endast hört berättas om olika ruskiga händelser i Tibet av föräldrar, släktingar och lärare. De har inte med egna ögon sett vad som händer i deras hemland. Detta gör att de elever som är födda i Indien inte är så motiverade att studera, medan flyktingbarnen är mer uppmärksamma och studiemotiverade. Deras motivation är högre på grund av att de tänker på sina föräldrar. De vill studera ordentligt för att deras föräldrar ska bli glada och stolta över dem.

Sedan tillägger hon: - När barnen först kommer till Indien är de ledsna, men så fort som de blandas med de infödda indiska tibetanerna blir de gladare. De delar med sig av sina erfarenheter och leker tillsammans. De leker väldigt bra tillsammans eftersom de är barn och att de är oskyldiga.

Hur ska jag som pedagog bemöta flyktingbarn? – När man som lärare träffar flyktingbarnen, börjar man först att prata mycket vänligt till dem, så att de inte känner sig isolerade. Vi uppmuntrar dem också att umgås med andra barn – leka med dem. Vi lärare är också barnens ”first parents” (första föräldrar) dvs., deras nya föräldrar när de kommer till Indien. Även om flyktingbarnet inte har varit i ens mage, ska läraren uppträda som en förälder åt barnet.

Vidare anser hon: - Det bästa sättet att lära dessa barn är genom att ha olika slag av undervisningsmaterial. Det är viktigt, att de får arbeta mycket i grupper med olika gruppaktiviteter. Även om eleverna har olika språk, bakgrundserfarenheter osv. är det mer berikande för dem att de är olika, eftersom de då kan dela med sig av sina erfarenheter och idéer. I och med gruppaktiviteter blir alla barnen aktiva tillsammans och ingen hamnar på så sätt utanför.

Avslutningsvis säger hon: - Det viktigaste är, när flyktingbarnen kommer från olika platser, att man uppmuntrar dem att prata och integrerar dem med andra elever. Från lärarens sida är det viktigt att ta hand om dem och ge dem mycket kärlek, eftersom läraren är deras "first parents", som barn från olika platser möter när de kommer till ett nytt land.

2.1.5 Miss Tsering Dolkar - Engelska lärare på TCV

Miss Tsering Dolkar är med i detta arbete för att hon är engelsklärare för tibetanska elever på TCV - skolan i Dharamsala.

Miss Tsering Dolkar börjar med att berätta: - När barnen kommer till skolan, får de gå i så kallade Op-klasser (Opportunity Class = specialklasser). Jag pratar mycket med nyanlända elever, frågar dem vad de har lärt sig i Tibet, om de kan engelska, matematik, vad de vet om Tibet osv. Många är duktiga i tibetanska och i matematik. Många av skolans elever känner inte så stor hemlängtan, eftersom de känner att vi alla tillhör samma nationalitet. Efter skolan går de hem till sitt hus, fosterföräldrarna och syskonen på området. Men om de skulle ha hemlängtan pratar vi mycket med dem och säger, att deras utbildning är mycket viktig, eftersom det är därför som de är här. Och om de behöver hjälp, uppmuntrar jag dem att de kan prata med mig, andra lärare, eller med fosterföräldrarna.

Hon fortsätter vidare med att tala om hur man i skolan arbetar tillsammans med eleverna:

- På ett praktiskt sätt arbetar man på skolan med ett så kallat "Child-center-learning", vilket innebär, att det mesta av arbetet görs av eleverna. Lärarna är här på skolan endast för att hjälpa, vägleda och ge eleverna goda råd. Det är många klassaktiviteter, gruppaktiviteter och olika projektarbeten på skolan. Värderingsarbeten finns också i undervisningen, där eleverna får lära sig hur man ska uppföra sig mot varandra och mot andra människor.

Hur bemöter du, som pedagog, flyktingbarnen? – Som lärare är det en fördel att veta hur barnen mår och hur man ska vägleda dem. Speciellt på lågstadiet är det viktigt att lära känna barnet och veta hur man ska ta bort hans/hennes ledsna känslor och göra dem glada. Man måste vara mycket uppmärksam, lugn och mycket vänlig mot dem. Om du vill veta hur ett barn känner, ska man agera som hans/hennes vän, inte som en lärare eller vuxen. Det är bra, om man går ner på barnens nivå, vilket kan underlätta för honom/henne. Det är vad vi gör här.

Fortsättningsvis säger hon: - Nyanlända flyktingbarn trivs i skolan, när de får nya kompisar, vågar prata med lärarna och vågar vara tillsammans med andra människor. De vet också varför de är här - för att lära sig och bli en bättre människa och för att få en bra utbildning,

vilket de inte kan få i Tibet. Nykomlingar i klassen välkomnas av de andra eleverna, genom att de får lite pengar att köpa saker för, blir kramade och att man pratar mycket med dem. I de olika husen tar de äldsta barnen hand om de yngre. Man är som en enda stor familj, där man tar hand om de nya som sin egen syster eller bror.

Hur bör jag som pedagog bemöta flyktingbarn? – Av egen erfarenhet ska man bemöta flyktingbarn genom att tänka, att alla är mänskliga varelser. Lär barnen att alla är lika, oavsett nationalitet. Prata mycket med dem och möt dem genom att säga att de är mycket speciella. Det spelar ingen roll varifrån de kommer. Även om vi ser olika ut, är vi ändå lika mänskliga varelser. Genom samtal och att verkligen se barnen som de är och behandla dem lika, möter man nog inga problem som lärare. Viktigt är, att barnen själva får lära sig forska för sitt eget lärande. Läraren ska bara vägleda och ge råd och hjälp på vägen.

2.1.6 Penpa Topgyal – Temporär rektor på Tibetan modern School

Penpa Topgyal berättar, att han egentligen arbetar som lärare på en annan skola i Indien, och i september 2007 blev han förflyttad och tillsattes som temporär rektor på Tibetan modern School. Detta på grund av, tillägger han, att det inte finns någon ordinarie rektor på skolan och att han därför kommer att stanna på skolan tills en ny rektor har tillsatts.

Vidare berättar han, att just den här moderna skolan nu har funnits i cirka två år. Anledningen till att skolan kallas för en modern skola är, att exilregeringen har beslutat om en ny läroplan, och för att kunna inplantera denna läroplan skapades därför Tibetan modern School. Om skolan kommer att bli mycket framgångsrik, kan detta hjälpa andra tibetanska traditionella skolor att arbeta med den nya tibetanska läroplanen.

Sedan säger han, att idag går det 140 elever på skolan, 94 elever bor på skolan och 46 elever går endast på dagarna. Internateleverna kommer från olika platser i hela Indien. Det som skiljer denna skola från de andra tibetanska skolorna är, enligt honom, att från årskurs 1-3 används endast det tibetanska språket i all undervisning och endast i årskurs 4 får alla elever börja med engelsklektioner. Penpa berättar, att man på skolan idag endast har årskurser från 1-4, där årskurs fyra i sin tur är uppdelad på två klasser. År 2008 i februari kommer det, hävdar han, även att bildas en årskurs 5, och när eleverna har gått färdigt årskurs 5, får de sedan gå på andra tibetanska skolor i Indien.

Det som Penpa i de olika klasserna har märkt är, att barnen kan det tibetanska språket mycket bra – både i tal och skrift. Han säger, att detta skiljer sig från de andra skolorna. I den nya läroplanen är det viktigt, att barnen lär sig sitt modersmål. Om modersmålspråket sitter

bra hos eleverna, enligt honom, har de sedan lättare för att lära sig andra språk. Barnen lär sig engelska lika bra i årskurs 4, istället för om de skulle ha börjat med det i årskurs 1. Penpa anser, att eleverna på denna skola är bevis på detta.

Han berättar vidare, att det på skolan finns 7 klassrum och att det i varje klass går högst 16 elever. Från årskurs 1-3 är det åldersintegrerat, vilket är nytt i det nya skolsystemet. Detta gör att läraren i dessa klasser får större ansvar, eftersom han/hon måste kunna undervisa i varje åldersgrupp i dessa klasser. Det viktigaste med integrationen, enligt Penpa, är att skapa ett samarbete, där de äldre eleverna kan hjälpa de yngre. Han tillägger, att detta i början var svårt för både lärare och elever att kunna arbeta på detta sätt, men så småningom gick det lättare. Idag är det inget problem med detta arbetssätt. Penpa tror, att antagligen kommer alla tibetanska skolor så småningom att arbeta på detta sätt.

Hur ska en lärare bemöta flyktingbarn?

– På den här skolan arbetar inte läraren som en vanlig lärare. Läraren integrerar sig med eleverna, är mera på deras nivå. Den svarta tavlan används nästan inte alls. Läraren ska sitta bland eleverna och försöka att hitta deras inlärningsproblem och intressen. Om läraren ser att någon elev har svårigheter, kan han/hon vägleda eleven. Det är en av de viktigaste uppgifterna.

Sedan fortsätter han: - Förr i tiden undervisade läraren, antingen eleverna lärde sig något eller inte. Idag integreras läraren och eleverna. Läraren undervisar inte. Läraren bara introducerar ett visst kunskapsområde och sedan får eleverna själva ta vid, utifrån sina egna intressen. Detta kan vara svårt ibland. Därför ska en lärare vara tålmodig och tolerant.

Vidare säger han: - Det är mycket viktigt, att läraren går ned på elevernas nivå och inte bara agerar som lärare. I och med detta försöker vi skapa frihet – en miljö av frihet – bland eleverna. Vi försöker att ta bort rädsla och hämningar hos eleverna. Om man, som lärare, lyckas med detta, tror jag, att det inte är några problem för eleverna att lära sig, eftersom eleverna då ställer frågor om vad som helst, utan att känna några som helst hämningar. Detta kan ta sin tid, men om läraren har tålmod, tror jag, att det kan lyckas att arbeta utifrån den nya läroplanen.

Därefter berättar han: - Skillnaden mellan denna skola och kanske andra skolor är också, att läraren sätter sig tillsammans bland eleverna och pratar och lyssnar på vad eleverna tycker och tänker. På så sätt får man reda på vilka intressen och svårigheter de har. Utifrån detta kan läraren sedan vägleda dem i deras problem eller efter deras intressen.

Hur märks det på eleverna att de trivs i skolan? – En sak som jag märkte, när jag kom till skolan, var, att eleverna inte var rädda eller inte hade några hämningar. Jag brukar säga till eleverna, att läraren är deras vän, men man ska ändå förstå förhållandet, när läraren undervisar. Lärarens plikt är att se till att eleverna förstår.

Hur bör jag som pedagog bemöta flyktingbarn? – De viktigaste egenskaper en lärare bör ha är tålmod, ambition och att vara en bra lyssnare, som tålmodigt lyssnar på eleverna. Om en lärare har dessa egenskaper, tror jag, att han/hon inte möter några problem och kan på så sätt umgås med eleverna på ett mycket bra sätt.

Hur tas nykomlingar emot av de gamla eleverna? – Eleverna på skolan har inga problem med att integrera de nya eleverna. De tänker aldrig på, att det är en främling eller en ny person. T.ex. är jag ganska ny på skolan, och ändå kommer det elever till mig som pratar och delar sina tankar och problem med mig, utan att känna några hämningar. Detta uppskattar jag mycket. När man har lyckats skapa ett sådant här band, mellan läraren och eleven, tror jag inte det blir några problem. Eleven berättar gärna vad han/hon har på "hjärtat" och, om detta lyckats, har läraren inga problem med att vägleda och undervisa eleven.

Vidare talar han om barnens rädslor: - När jag gick i skolan fanns inte denna frihet – att kunna ställa frågor - eller ge uppmuntran. Men i denna nya miljö försöker vi skapa detta i våra klasser. Det ska inte finnas någon rädsla, och då pratar gärna eleverna om sina funderingar och tankar. Om rädslan finns hos eleven, blir det ett hinder för hans/hennes lärandeprocess. Eleven kanske tror, att, om han/hon gör något misstag, kommer han/hon att bli straffad och därför säger eleven inte något. Men vi, som lärare, ska försöka få dessa elever att inse, att vi ska hjälpa dem och att de är här för att lära sig, oavsett vad de har med sig i bagaget. Om de förstår detta, bryr de sig inte om att de gör några misstag.

2.1.7 Tsewang – Lärarstudent på Teacher Training Center (TTC)

Tsewang studerar på TTC som blivande lärare för TCV. Han har studerat i nästan två år och är på så sätt nästan färdig med sin utbildning. Under denna har han i ca två månader praktiserat i klasser med flyktingbarn och berättar om sina erfarenheter från denna tid. Dessutom arbetar hans mamma på TCV - skolan som fostermamma och har på så sätt en del erfarenheter om flyktingbarnens situation.

Hur bemöter du tibetanska flyktingbarn? – Då det gäller tibetanska flyktingbarn är de långt hemifrån och de har inte sett sina föräldrar på länge, kanske inte på flera år. När man ska för-

söka att närma sig dem, ska man vara mycket försiktig och snäll mot dem. Man ska försöka att vara förstående mot dem, för de kan vara lite elaka ibland. Och om du har kort stubin, kan det hända att du blir arg på dem. Man ska ändå försöka att behålla lugnet samt att vara tålmodig och försöka att förstå dem. Under rasterna försöker jag att spendera lite tid med barnen på ett mer vänskapligt sätt, något som kan vara svårt under lektionstid. Barnen känner sig mera fria och tycker om att prata med en om man är försiktig och snäll.

Vidare talar han om ett glatt ansikte: - Det viktigaste är också, att man alltid ler mot dem, eftersom barnen tittar på ens ansikte. Barn bedömer en efter vilka ansiktsuttryck man har. På detta sätt är det viktigt med ett leende ansikte, vilket även kan hjälpa en att ta kontakt med barnen. Det är även mycket viktigt att försöka skapa ett band mellan sig och barnen. Detta kan vara mycket svårt, speciellt med flyktingbarn, men det är inte omöjligt.

Sedan delger han vilka råd han själv har fått från sin egen lärare: - Min lärare brukar säga, att om man vill ta kontakt med flyktingbarnen, ska man försöka att agera som deras föräldrar, men ändå inte vara för sträng mot dem. Jag brukar t.ex. agera olika under lektionstid och under raster. Under lektionstid är jag lärare, och då vill jag, att eleverna följer mina regler och lyssnar på mig, men under rasterna tar jag av mig lärarmanteln och blir deras vän/kompis istället. Då kan de prata om precis vad de vill och vara hur tokiga och skojiga som helst. Detta fungerar bra för mig.

Hur bör jag som pedagog bemöta flyktingbarn? – Det enklaste sättet att ta kontakt med och vara med flyktingbarn är, att vara deras vän och försöka vara mer tillsammans med dem under rasterna. Det är många lärare som endast träffar eleverna under lektionstid och inte spenderar någon som helst tid med dem under rasterna eller efter skolans slut. Lärarna går hem till sig och eleverna hem till sina respektive. Detta är inte ett så bra sätt att umgås med flyktingbarnen., för då får man ingen bra relation med dem.

Vidare hävdar han: - För att bedöma hur ett barn mår är det bra att se på hans/hennes kroppsspråk. Ser man att det inte mår bra, då ska man fråga barnet vad som är fel, men inte inför hela klassen, för då kan man skämma ut barnet. Man ska vänta tills lektionen är slut. Låt då barnet få prata ut om sina problem. Sedan ska man inte heller tvinga honom/henne att prata om något som han/hon inte vill.

Därefter säger han: - Ett enkelt sätt, att agera mot barn är att tänka på hur barnets föräldrar skulle göra. Om jag t.ex. skulle vara detta barns mamma, hur skulle jag göra för att bemöta honom/henne eller om barnet får problem hur ska jag hjälpa honom/henne.

Fortsättningsvis berättar han: - Man ska prata mycket med barnen, speciellt med dem som lätt hamnar i bråk. Och om man känner medlidande, kan man hjälpa dem. Då kanske barnet

förstår, att man vill hjälpa honom/henne. Detta kanske inte uttrycks med ord, men han/hon mår bra av att känna, att någon tänker på honom/henne och även försöker att hjälpa honom/henne!

Tsewang berättar hur en pedagog ska bemöta flyktingbarn: - Viktiga kvaliteter en lärare borde ha är att vara en utmärkt talare, vara kärleksfull och mycket tålmodig, ha goda kunskaper inom sitt område och vara en mycket snäll person – hur kan man annars vara en duktig lärare? Man ska även försöka att skapa en klassrumsmiljö, där barnen är aktiva, delaktiga och engagerade i det du undervisar om. Försök att göra det så förståeligt som möjligt. Elevernas delaktighet är mycket viktig, därför ska man inte stå och undervisa alltför länge. På skolan får vi lära oss om en så kallad ”Child-center-teaching”, där man under en timmes lektion pratar i 15 minuter och resten av tiden gör man olika praktiska/konkreta övningar med eleverna, så att de lär sig bättre.

Avslutningsvis säger han: - Man ska vara vänlig, men bestämd mot barnen, samt vara ärlig och hålla det som man har sagt. Detta respekterar barnen en för. Klara instruktioner är viktiga för barnen, så att de förstår vad de ska göra samt lära sig.

2.1.8 Kunga Dorjee – Direktör på Tibetan Transit School

Kunga Dorjee är direktör på Tibetan Transit School (som är en internatskola) och han berättar att denna skola grundades 1993, främst för att ge utbildning till tibetanska flyktingar mellan åldrarna 18-30 år. Yngre flyktingar hamnar på olika TCV-skolor i Indien. Ursprungligen, 1993, skulle eleverna endast studera i ett år, men tack vare Dalai Lamas välsignelse kunde antalet år utökas.

Han tillägger, att här undervisas inte eleverna som på andra skolor, eftersom det inte finns någon förskola upp till årskurs 12. Undervisningen består endast av tre ämnen, matematik, engelska och tibetanska. Eleverna kan läsa vilket ämne de vill i fem års tid, vilket även är det maxantal år som de får vara kvar på skolan.

Vidare fortsätter han att berätta, att på skolan får eleverna de grundläggande behoven tillgodosedda, som mat, sjukvård mm. under dessa 5 år som de studerar. De som kommer till skolan är inte tvingade att stanna kvar i hela 5 år, utan de kan avbryta sina studier precis när de vill. Han betonar, att eleverna är här huvudsakligen för att lära sig språk – engelska och tibetanska. Senare kan de endera återvända till Tibet eller flytta vidare till olika tibetanska flyktingbosättningar i Indien, men då har de i alla fall lite utbildning (kunskaper) i bagaget.

Vidare säger han, att efter dessa fem år gäller det för eleverna att skaffa ett arbete, vilket är mycket svårt för de flesta, eftersom många av dem inte är redo för ett liv i Indien. Många har hemlängtan, och en del är fortfarande vana vid sitt gamla liv i Tibet. Därför händer det, att en del av eleverna får problem efter att de har studerat färdigt, och då är det många som återvänder till Tibet. TCV – elever har det lite lättare, för de får längre tid på sig att anpassa sig till det tibetanska exilsamhället, då de även lär sig engelska och andra kunskaper mycket fortare.

Hur bemöts nykomna elever av lärarna? – Nya elever som kommer till skolan tas väl omhand av lärarna, eftersom dessa känner, att de tillhör samma nationalitet. Många av lärarna har dessutom själva gått på Transit School, när de var yngre. De ser ingen gräns mellan gamla och nya elever. De är endast lite mer omhändertagande mot de nya eleverna, för att dessa lättare ska anpassas till skolan. Vi använder oss inte av några direkta metoder, eftersom eleverna är vuxna människor. Men alla integreras med varandra, så att de blir ”ett” och lär känna varandra, och då de även kan lära sig av varandras erfarenheter.

Hur ska jag som pedagog bemöta flyktingbarn på bästa sätt? – Som lärare ska man tänka på, att flyktingbarnen inte ska behöva känna sig nedvärderade, för att de är nykomlingar som inte vet någonting. De ska inte heller behöva känna, att vi andra är mer överlägsna än de. Om de hamnar i sådana här situationer, kan de få psykiska problem. De bör få en känsla av att de också är mänskliga varelser och att de är delaktiga.

Vidare säger han: - Även om flyktingbarnet kommer från ett isolerat ställe, ska man som lärare tänka, att även han/hon har bra saker inom sig – han/hon har en egen självaktning och självrespekt. Detta ska inte bli skadat! Detta är mycket viktigt för varenda tibetansk flykting eller flyktingar. Man ska inte behöva känna sig som om man kom från en annan planet.

Därefter hävdar Kunga Dorjee: - Det är ytterst viktigt, att flyktingar inte behöver känna, att någon tycker, att de inte vet någonting på det nya stället/landet. T.ex. om jag skulle komma till Europa., har ni era egna språk, regler och traditioner, vilket jag skulle tycka vara svårt att förstå.

Sedan säger han: - Vi försöker tala om för eleverna, att de inte är mindre värda än någon annan. Du är från Tibet och kineserna gav dig inte chansen att studera. Men här kan du få utbildning och lära dig, bara du lägger manken till, och bli lika bra som vi. Detta är en av de motiverande sakerna som ”sätts” in i elevernas tankar.

Avslutningsvis säger han: - Man ska ge flyktingbarn tillgivenhet och ordentlig undervisning om t.ex. området man bor i.

2.2 Observationer

Under min vistelse i Dharamsala, hade jag möjlighet, att göra observationer endast i tre skolor, TCV primary section (förskola), Tibetan Children`s Day School och Tibetan modern School. I mina observationer koncentrerade jag mig främst på att se om eleverna verkade trivas i skolan och hur lärarna bemötte och arbetade med eleverna.

2.2.1 TCV primary section (förskolan)

Vi i resegruppen fick tillfälle att få en rundtur på skolan och då fick vi möjligheten att se hur t.ex. hemmen såg ut, där man tog emot barn mellan 1-3 år. I en stor sal stod det många spjäl-sängar i rader och rummet i sig var mycket färggrant. Atmosfären kändes väldigt familjär och samlingsrummen var heller inte så stora. Här var det några fosterföräldrar som tog hand om runt 10-15 små barn.

Efter detta fick vi besöka en cirkelrund byggnad, där man bedrev förskola för lite äldre barn, runt 4-5 år gamla. Själva lektionssalen var enormt stor, och där höll ca 30 barn på med sina egna arbetsuppgifter, endera individuellt eller i smågrupper. Förskolan var inspirerad av montessoripedagogik. Lärarna gick runt och hjälpte de barn som ville det. En del av lärarna satt även hos några barn och arbetade tillsammans med dem (bilaga 3).

Efter en stund skulle barnen ha samling i mitten av salen. Lärarna klappade i sina händer och sade till barnen, att de skulle plocka ihop sina saker och samlas i mitten. Barnen plockade ihop sina saker och ställde tillbaka allting där det skulle vara, utan att klaga eller framföra invändningar. Därefter satte de sig i en ring i mitten av salen, där lärarna och barnen sjöng en del sånger för oss. Barnen såg glada ut, när de sjöng, och de sjöng med hög och klar stämma. Även de som inte var så duktiga på att sjunga, tog i allt vad de orkade. Efter detta sjöng vi i besöksgruppen en barnvisa, ”Klappa händerna när du är riktigt glad”, och efter en liten stund försökte även barnen att hänga med i låten. Sedan var vi tvungna att lämna dem.

2.2.2 Tibetan Children`s Day School

Tibetan Children`s Day School är en mycket liten skola i Dharamsala, som ligger i Upper Dharamsala. Om man inte känner till skolan, lägger man inte märke till den, eftersom den ligger nedanför huvudvägen. Vad jag har förstått har denna skola bara funnits i något år. I den

här skolan går det tibetanska flyktingbarn som bor hos någon släkting och går på så sätt i skolan endast på dagarna.

På skolan finns det årskurs 1-5, och man lär ut engelska redan i årskurs 1. Första gången som jag kom till den här skolan var hela resegruppen med, och då fick några elever, både i årskurs 4-5 och 1-2, en och en läsa upp dikter eller en liten text som de hade skrivit. Detta gjorde eleverna gladeligen, utan att klaga. De verkade stolta över att få läsa upp det som de hade skrivit. Det kunde även hända att eleverna ville sjunga en sång, och det fick de göra för sin lärare (bilaga 4).

Andra gången som jag var på skolan fick jag möjlighet att sitta och observera i en årskurs 5 och 1. Efter morgonbönen, vilket ägde rum varje morgon mellan 08.00-08.30, samlades eleverna i sina klassrum. Jag följde med femteklasserna först, och där delades de in i olika grupper, vilka sedan fick var sitt ämne att skriva om. Eleverna skulle själva försöka att ta reda på mer om själva ämnet. Läraren var noga med att berätta för dem att alla i gruppen skulle delta i skrivandet. En del grupper satt kvar i klassrummet medan andra gick till det lilla biblioteket. Sedan gick läraren runt och hjälpte till, där det behövdes. Jag gick också runt och kikade på eleverna och märkte, att så fort som läraren inte var hos eleverna blev en del i grupperna lite okoncentrerade, vilket medförde att endast vissa personer satt och skrev. Men när läraren var i närheten, lutade sig alla eleverna över skrivpappret och försökte medverka i arbetet. Efter en tid blev det rast, och då fick eleverna avbryta sina arbeten.

Efter rasten följde jag med samma lärare in till årskurs 1, och här gick elever som var 5-6 år gamla. Läraren började lektionen med att barnen fick göra olika saker, som hon sa på engelska. Om hon t.ex. sade, att eleverna skulle stå rakt skulle de barn som förstod vad hon menade, göra det. Det fanns enstaka elever, som var lite osäkra på vad de skulle göra, men då tittade de bara på kompisarna och härmade efter dem. Andra uppgifter som barnen fick göra var bl.a. att hoppa tre gånger, hälsa på kompiserna bredvid sig, säga hej till varandra osv. Under denna övning skrattade barnen hela tiden. Efter en stund fick barnen sitta och försöka läsa högt ett par engelska meningar som stod på tavlan. Läraren läste först meningen högt och sedan fick alla eleverna upprepa meningen. Man höll på med detta, tills eleverna själva kunde läsa meningarna. Därefter fick de skriva av meningarna i sina skrivböcker. Därefter var lektionen slut.

2.2.3 Tibetan modern School

Jag och tre andra lärarstudenter (i resegruppen) fick möjligheten, att åka till Tibetan modern School som ligger några mil utanför Dharamsala. Skolan är en internatskola, där en del elever kommer från olika delar av Indien samt även en vanlig skola som en del elever bara besöker under dagtid.

Först intervjuade jag rektorn på skolan och därefter fick vi en liten rundvisning i skolan. Efter rundvisningen fick jag möjligheten, medan de andra studenterna intervjuade andra lärare, att få sitta med i förskolan. Deras klassrum var en jättestor sal och här gick det 20-30 barn med 3-4 lärare. Förskolan var inspirerad av montessoripedagogik. Lärarna gick runt och hjälpte de barn som ville det. En del av lärarna satt även med några barn och arbetade tillsammans med dem. Jag fick sitta med i en liten grupp, där en lärarinna var i färd med att lära de små barnen det tibetanska alfabetet. Barnen var helt koncentrerade på små träbrickor med tibetanska bokstäver. Det var ett slags spel, där varje barn hade fått ett visst antal träbrickor och dessa skulle de sedan försöka att para ihop med plastbrickan som låg på golvet mellan dem. Lärarinnan pekade i tur och ordning på varje bokstav på plastbrickan och frågade vem som hade en viss bokstav. Barnen tittade på sina egna träbrickor, och den som hade den rätta bokstaven la fram sin osv. När det var rätt, uppmuntrade lärarinnan barnen. Ibland försökte något enstaka barn att lägga dit en annan bricka och då sade lärarinnan bestämt men snällt till det barnet att det var fel. Efter en stund ringde det för rast, och då hjälptes alla åt att plocka ihop sakerna, och alla barnen sprang sedan ut.

När rasten var slut, skulle barnen ha lite matematik, och då delades på nytt hela barngruppen i smågrupper. En del satte sig på golvet och arbetade och andra stod vid svarta tavlan och arbetade tillsammans med en lärarinna. Jag fick sitta tillsammans med samma lärarinna som förut, och hon tog fram olika långa träplattor som motsvarade siffrorna 1-9 och siffrorna stod även på plattorna. Siffrorna stod även på tibetanska, t.ex. ena sidan på en träbricka hade siffran 1 och den andra sidan hade den motsvarande siffran på tibetanska. Hon lade ut en platta i taget och sade siffrorna samtidigt. Sedan fick barnen försöka, och även här tycktes de tycka att det var roligt med uppgiften. Om de råkade göra fel rättade hon dem, på ett vänligt men bestämt sätt (bilaga 5).

3. Sammanfattning

Hur bemöter man idag i Dharamsala flyktingbarn med svåra upplevelser bakom sig?

Flyktingbarn, som flyr från Tibet och sedan kommer till Dharamsala, hamnar först på flyktingförläggningen. Här tas de emot av Ama Adhe, som bemöter barnen på ett mycket kärleksfullt sätt. Barnen får bl.a. lite godsaker att äta eller något att leka med. Flyktingbarnen får även frivilligt måla bilder/teckningar på precis vad de vill, men de flesta ritar sådant som de har upplevt i Tibet, eller vad som har hänt under flykten över Himalaya. Varför får de rita då? Jo, Ama Adhe tror, att barnen kan lära sig något genom att de får rita ner sina upplevelser på pappret. Hon tror t.ex., att de lär sig om sin egen nationalitet, om Dalai Lama och om Tibet. Ama Adhe försöker även skapa trygghet hos barnen, då hon bl.a. säger att i Indien kan de få en bra utbildning och att de sedan så småningom kan återvända till Tibet och hjälpa andra tibetaner. I och med denna uppmuntran tror hon, att barnen får större självförtroende.

Denna sorts uppmuntran ges även i olika skolor, som flyktingbarnen kan hamna i. När barnen börjar i en skola, oberoende vilken skola, hamnar de först i klasser där det går andra nyanlända tibetanska flyktingbarn. Detta leder till, att eleverna kan känna sig mer trygga med varandra, eftersom de har liknande upplevelser bakom sig, och på så sätt kan de även dela med sig av sina egna erfarenheter till klasskompisarna. Efter en tid, när barnen är mer trygga och uppnår vissa kunskapsmål, får de byta klass och gå tillsammans med tibetanska barn som är födda i Indien.

I de flesta skolor försöker man skapa en familjär atmosfär, där barnen kan känna sig trygga och älskade. På t.ex. TCV bygger hela skolsystemet på denna grundtanke. Här får nyanlända ensamma flyktingbarn komma till ett familjehem, där det finns en fostermor och en fosterfar, vilka tar hand om ett visst antal barn i olika åldrar. Barnen i varje familjehem blir bröder och systrar till varandra. Meningen med detta är, att de barn som har varit tvungna att lämna sina nära och kära ska få ett så bra familjeliv som möjligt. Dessutom får barnen mycket kärlek och trygghet, så att de kan känna sig som riktiga tibetaner utan att bli kränkta och misshandlade.

På TCV Primary section går pedagogerna runt under pågående undervisning och hjälper de elever som behöver hjälp. De sitter även tillsammans med eleverna och gör olika uppgifter. På denna skola verkade barnen inte rädda att göra misstag, t.ex. när alla sjöng tillsammans. Även barn som inte var så duktiga att sjunga vågade ta i allt vad de orkade.

På Tibetan Modern School försöker man också att skapa en trygg miljö åt barnen genom att t.ex. skapa en miljö av frihet, så att barnen inte känner sig rädda och hämmade. Detta har lett till, att alla barn känner sig välkomna och älskade för vad de är. Pedagogerna försöker även att integrera sig med barnen, genom att sitta tillsammans med sina elever. Barnen var glada och tyckte om olika uppgifter som pedagogerna tilldelade dem. Om eleverna gjorde några små misstag blev de vägledade på ett vänligt sätt.

Då det gäller Tibetan Children's Day School, försöker pedagogerna bemöta eleverna på ett utmärkt sätt. Bl.a. syntes det, när eleverna skulle läsa upp olika uppgifter de hade skrivit. Eleverna var då glada och stolta över sina verk. Barnen vågade även sjunga högt tillsammans och göra olika roliga uppgifter tillsammans, en situation, då det krävs att atmosfären är vän-skaplig mellan alla i klassrummet.

Lärarna på bl.a. TCV, Tibetan Modern School, Tibetan Children's Day School och Transit School försöker att bemöta tibetanska flyktingbarn genom att de t.ex. pratar mycket med dem, lyssnar på eleverna, försöker få dem delaktiga i undervisningen samt att de försöker vara barnens vänner.

Även sjuksköterskan på Tibetan Charity anser, att det är mycket viktigt att man försöker bli vän med flyktingbarnen, för då vet barnen att de kan lita på en. Hon framhåller även sam-talets betydelse för flyktingbarnens svåra upplevelser, för hon tror nämligen, att när barnen får prata ut om sina upplevelser, kan detta hjälpa dem att bearbeta sina problem.

Hur ska/bör en pedagog bemöta flyktingbarn i skolan?

Enligt Tsering Lhamo (sjuksköterska på Tibetan Charity) ska en pedagog, som får flykting-barn i sin klass, se individen som han/hon är. Det är viktigt att ge mycket uppmärksamhet, så att barnet/barnen inte känner sig utanför – speciellt individuell uppmärksamhet, eftersom var-je flyktingbarn har olika bakgrundserfarenheter. Speciellt ska en pedagog, enligt henne, ge ett flyktingbarn "love, care, compassion and understanding".

Ama Adhe framhåller också vikten av pedagogens attityd, som skall vara kärleksfull, om-händertagande och hjälpande. Detta är mycket viktigt, då barnen har lämnat sitt eget land och sedan kommer till ett nytt land, vilket i sin tur kan vara väldigt påfrestande för dem.

Pema Dorjee anser, att som pedagog ska man försöka att vara objektiv och inte ta någons parti – dvs. försöka att vara rättvis. Man ska heller inte särskilja flyktingbarn från andra barn genom t.ex. att säga att du är flykting och du är inte flykting. Som pedagog ska man alltså behandla alla lika och tro på deras goda förmåga. Det viktigaste här, enligt honom, är att tänka på att alla är mänskliga varelser, där även flyktingbarnen vill och längtar efter att vara lyckli-

ga. Förutom detta skall man heller inte, som pedagog, isolera flyktingbarnen, utan de skall istället integreras med andra infödda barn, så att de bl.a. får möjlighet att gå i samma skolor, och kan bli behandlade lika osv. Pedagogen ska även beakta, att oavsett utbildning tillhör vi samma planet och att alla vill lära sig olika saker, utifrån sina egna behov och möjligheter.

En annan person, som även talar om att alla är mänskliga varelser, är Miss Tsering Dolkar. Hon tycker dessutom, att som pedagog ska man lära ut till sina elever, att alla är lika oavsett nationalitet. Sedan anser Miss Tsering Dolkar dessutom, att en pedagog ska agera som en vägvisare för eleverna, där han/hon är vänlig, lugn och uppmärksam.

Även Nima Dolma anser, att en pedagog ska agera vänligt mot flyktingbarn och integrera dem med andra elever, så att de inte känner sig isolerade. Men förutom detta hävdar hon också, att pedagogen skall agera som en förälder, även om man själv inte har fött barnet. Hon menar, att pedagogen är flyktingbarnens "first parents", som barnen från olika platser möter, när de kommer till ett nytt land. Det är dessutom viktigt, som en bra pedagog, att försöka sätta sig in i flyktingbarnens situation och se allt från deras synvinkel – deras rädsla och förvirring över att vara i en helt ny miljö osv.

Penpa Topgyal anser, att viktiga egenskaper, som en pedagog bör ha, är tålmod, ambition och att vara en bra lyssnare. Detta tror han kan leda till, att en pedagog kan umgås på ett mycket bättre sätt med eleverna. Precis som Miss Tsering Dolkar, anser han, att en lärare ska vara en vägvisare för eleverna, men dessutom tycker han, att pedagogen ska under pågående undervisning integrera sig med eleverna så mycket som möjligt. Pedagogen skall försöka att komma på barnens nivå, där han/hon ska sitta bland eleverna och försöka att hitta deras inlärningsproblem och intressen och sedan utifrån det vägleda eleverna.

Lärarstudenten Tsewang framhåller kroppsspråkets betydelse för hur man, som pedagog, bemöter flyktingbarn. En pedagog ska, enligt honom, vara försiktig, snäll och le mot barnen, eftersom detta kan göra att barnen känner sig mera fria och kanske pratar mer med en. Detta kan även leda till att det blir lättare att skapa en bra relation mellan sig som pedagog och eleverna. Genom att bygga upp en bra relation är det lättare att hjälpa flyktingbarn, då de på så sätt känner, att någon bryr sig om dem. Precis som de flesta här ovan, anser även han, att en pedagog ska prata mycket med flyktingbarnen, men pedagogen ska inte tvinga en elev att prata om något som han/hon inte vill. Sedan ska en pedagog skapa en klassrumsmiljö, där alla barn känner sig delaktiga och engagerade i undervisningen.

Kunga Dorjee anser, att en pedagog ska se till, att flyktingbarnen inte känner sig nedvärderade bara för att de är från ett annat land. Liksom de andra, hävdar även han, att barnen istället bör få känslan av att de också är mänskliga varelser. Enligt honom bör pedagogen tän-

ka på att även flyktingbarnen har goda egenskaper inom sig, dvs. att de har en egen självaktning och självrespekt, vilka inte får skadas. En flykting ska inte behöva känna, som om han/hon kommer från en annan planet.

Bemötandes betydelse för tibetanska flyktingbarns motivation i skolan

Hur man, som pedagog, bemöter flyktingbarn har betydelse för hur motiverade barnen sedan blir för att utbilda sig. Alla tibetanska flyktingbarn, som kommer till Indien, är mer motiverade i skolan än tibetanska barn som är födda i Indien. Tibetanska flyktingbarn, som har flytt från Tibet, blir uppmuntrade av alla i Indien, speciellt av Dalai Lama, att utbilda sig för att senare efter sin utbildning kunna hjälpa andra tibetaner i världen, framförallt i Tibet. Barnen kan även känna större motivation för att de vill att deras föräldrar, som många gånger fortfarande bor kvar i Tibet, ska bli glada och stolta över dem. Barnens dröm är, att en dag få återvända hem till sina föräldrar i Tibet, men en del vet också, att de kanske aldrig mer kommer att träffa sina familjer igen. Men vad framtiden än har i sin famn kommer de, liksom Sonam, att minnas sitt snöklädda hemland Tibet.

4. Diskussion

Mitt syfte med detta arbete är, att få en bättre insikt i hur man idag bemöter tibetanska flyktingbarn i Dharamsala. Utifrån min studieresa till Dharamsala, mina intervjuer och observationer samt genom att studera tibetanernas historia har jag fått en större förståelse för, att tibetanerna är ytterst måna om att ta väl hand om flyktingbarnen från Tibet. Efter vad jag har förstått vill man i Dharamsala se till, att barnen skall få ett mänskligt liv med kärlek i frihet samt att de skall få ta del av alla mänskliga rättigheter. Ett av de stora målen är bl.a., att tibetanernas nästa generation ska få en gedigen utbildning, vilket ju inte är så konstigt, när jag tänker på hur deras nuvarande situation ser ut i deras hemland Tibet. Jag har verkligen svårt att förstå, hur man kan vara så grym mot ett folk. Speciellt anser jag, att det är särskilt hemskt, när oskyldiga barn blir drabbade och får lida på grund andra människors grymheter. Det är inte att undra på, att många familjer i Tibet försöker att skicka iväg och smuggla över sina barn till Indien, just för att levnadsförhållandena och utbildningen är förkastlig i Tibet. Jag tycker det är mycket starkt och beundransvärt av föräldrarna att sända iväg sina barn på en så farlig flykt över Himalaya, särskilt med tanke på att de kanske aldrig mer kommer att se dem igen. När jag själv försöker att sätta mig in i deras situation - vilket egentligen är helt omöjligt - och tänker på min egen dotter som är 4 1/2 år, skulle jag ha mycket svårt att skicka iväg henne på en så farlig vandring. Men å andra sidan vet man aldrig vad man skulle ha gjort om situationen var densamma här i Sverige. Förhoppningsvis behöver jag aldrig själv hamna i den situationen.

Det är dock tur, att det finns så vänliga själar här i världen som försöker att hjälpa det tibetanska folket, vilket märks speciellt i Indien, där de olika tibetanska skolorna får donationer och bidrag från olika organisationer i världen. I de skolor som jag och resegruppen var och hälsade på i Dharamsala såg det ut som om eleverna trivdes. Detta berodde ju mycket på att de har blivit (och fortfarande blir) bemötta med värme och kärlek. Alla mina respondenter berättade många mycket värdefulla och användbara råd om hur man som pedagog ska bemöta flyktingbarn. Det märktes klart och tydligt, att de hade stora kunskaper inom just detta område.

Vad har jag då lärt mig och hur kan jag använda mig av denna kunskap som jag har fått i Dharamsala i mitt eget framtida yrke som blivande pedagog här i Sverige?
Här ovan skrev jag, att Sverige anses vara ett mångkulturellt land, dit det kommer många flyktingar med eller utan familjer. Många av dessa flyktingbarn kommer att gå i svenska sko-

lor och för att senare i livet vara med och avgöra Sveriges framtid. Som blivande pedagog anser jag, att det är en självklarhet att få göra flyktingbarnens skolsituation så bra som möjligt, så att de blir bemötta och respekterade för vilka personer de är. De är alltså inte rymdvarelser från en annan planet, utan de är också mänskliga varelser precis som du och jag, då de vill ha kärlek och förståelse. Detta är en av många viktiga kunskaper, som jag verkligen vill förmedla till mina blivande elever, dvs. att trots att vi är olika utanpå, är vi lika inuti. Dessutom har jag skyldighet, som pedagog, att bemöta varje elev med respekt och se till att han/hon trivs i skolan. Skolan ska ju vara för alla.

Jag anser, precis som Penpa och lärarstudenten Tsewang, att om barnen inte trivs i skolan kan detta bli ett hinder i deras lärande. Därför är bemötande och en bra relation mycket viktigt, när jag arbetar med elever – speciellt flyktingbarn, som har hemska upplevelser med sig i bagaget. Liksom Penpa Topgyal skulle även jag vilja skapa en miljö av frihet, där eleverna känner sig sedda och uppskattade. Jag vill heller inte, precis som han, att barnen ska känna rädsla i skolan, eftersom detta kan bli ett hinder och därmed hämmande i deras lärandeprocess. Annars kanske inte barnen vågar göra misstag eller fråga de vuxna om råd. Så vill jag inte, att eleverna ska känna sig, utan de ska kunna känna sig fria att fråga om precis vad som helst samt att våga göra misstag. När jag, som pedagog, har byggt upp en god relation mellan mig och eleverna, så att rädsla och hämningar har försvunnit, underlättar detta för mig att motivera och vägleda eleverna i deras inlärningsprocess.

För att skapa goda relationer mellan flyktingbarn och barn födda i Sverige är det dessutom mycket viktigt att jag, som pedagog, dels integrerar alla dessa barn i min undervisning på ett sådant sätt, att de känner delaktighet, men även dels att jag själv integrerar mig tillsammans med enskilda elever. Detta kan hjälpa mig att få mer insikt i elevernas intressen, men framförallt i deras svårigheter. Om jag vet så mycket som möjligt om elevernas intressen och svårigheter, blir det i sin tur mycket lättare att vägleda dem på den rätta stigen. Precis som alla mina respondenter, tror även jag, att det är i samspel med varandra som alla lär sig att kunna umgås samt ta del av varandras erfarenheter.

Jag vill tacka alla mina respondenter för, att ni var vänliga att ta lite av er tid och delge era kunskaper till mig om hur just ni bemöter tibetanska flyktingbarn. Tack vare er har jag fått en insikt, men framförallt en större förståelse för hur jag som blivande pedagog bör bemöta flyktingbarn från andra länder på bästa sätt. Utan er hade detta arbete inte varit möjligt.

Som vidare forskning, skulle det vara mycket intressant att intervjua tibetanska flyktingbarn för, att på så sätt forska kring hur barnen själva upplever sin situation, när de dels flyr från Tibet till Indien samt dels hur det är att leva i exil.

Hur många tibetanska flyktingbarn kommer tillbaka till Tibet och träffar sina nära och kära eller är detta något som de endast kan drömma om, precis som Sonam här ovan, när hon tänker tillbaka på sitt hemland Tibet?

Avslutningsvis vill jag slutföra mitt arbete med en dikt som, jag har fått från Miss Tsering Dolkar. Denna dikt har gått rakt in i mitt hjärta och den säger allt, som jag för egen del inte kan få nedskrivit på ett papper, om just hur jag själv vill bli som pedagog gentemot mina blivande elever, oavsett vad de har för bakgrund.

A Teacher's Prayer

Dear God:

Help me to remember the greatness of the work which has been given me to do.

Help me always to remember that I work with the most precious metal in the world – the mind of a child.

Help me always to remember that I am making marks up on that mind which will never rub out!

Give me patience with those who are slow to learn and even those who refuse to learn.

When I have to exercise discipline, help me to do it in firmness and yet in love.

Keep me from the sarcastic and biting tongue and help me always to encourage and never to discourage those who are doing their best even if that best is not very good.

Help me to help these children not only to store things in their minds but to be able to use their minds and to think for themselves and others. And amidst the worries and the irritations and the frustrations of my job.

Help me to remember that the future of the nation and of the world is in my hand.

Amen.

Källförteckning

Tryckta källor:

Judith Bell. (2006). *Introduktion till forskningsmetodik*. Studentlitteratur. Lund

Margareta Brandell-Forsberg och Kjerstin Almqvist (1997). *Projektet "Bildverkstaden" för traumatiserade flyktingbarn*. Karlstads Tryckarna Text och Reklam AB. Karlstad

Margareta Brandell-Forsell (1994). *Det är bråttom – om flyktingbarns behov av stöd*. Rädda Banen. Stockholm.

Maria Blumencron (2005) *Flykten över Himalaya*. Scandbook AB, Falun

Laurie Dolphin, (1997). *Our Journey from Tibet*. Dutton Children`s Books. New York

Lars H Gustafsson och Agneta Lindkvist (1990). *Våga lyssna – att möta flyktingbarn*. Schmidts Boktryckeri AB, Helsingborg.

Dalai Lama XIV (1963). *Mitt land och mitt folk*, Almqvist och Wiksell/Gebbers Förlag AB, Stockholm.

Jetsun Pema, (2001). *Tibet – min berättelse*. Svenska Tryckcentralen. Avesta

Jan Trost. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Studentlitteratur. Lund

Elektroniska källor:

www.tibet.se (2007-11-29)

www.tcvstudents.org (2007-12-11)

TIBET 2001/2-3: SIDAN 6: Den hotade generationen:

www.tibet.se (2008-04-04)

Film från UR-access: *Flykten från Tibet*; 2005, Id: 128647:

<http://0-uronline.navicast.net.biblos.kau.se/mov.php?mid=&aid=9017&cat=00007&fbr=&br=>

(2008-04-07)

Film från UR-access: *Bossen i byn*; 2007, Id: 141017:

<http://0-uronline.navicast.net.biblos.kau.se/mov.php?mid=&aid=9017&cat=00007&fbr=&br=>

(2008-04-07)

Dokumentär från SVT: *Med dold kamera i Tibet*:

<http://svt.se/svt/play/video.jsp?a=1119247> (2008-05-08)

Muntliga källor:

Tsering Lhamo - Sjuksköterska

Ama Adhe

Pema Dorjee – en tibetansk buddhistisk munk

Nyima Dolma – Låg- och mellanstadielärare

Miss Tsering Dolkar - engelska lärare

Penpa Topgyal – temporär rektor på Tibetan modern School

Tsewang – Lärarstudent på Teacher Training Center

Kunga Dorjee – Direktör på Tibetan Transit School

Bilaga 1

Intervjuguide till Tsering Lhamo:

1. Berätta för mig om flyktingbarnens situation när de flyr från Tibet till Dharamsala. Varför flyr de? Har de sina föräldrar med sig?
2. Vad händer med dem när de tar sig över gränsen?
3. Hur bemöter du flyktingbarnen för första gången? Hur behandlar du dem?
4. Hur rekommenderar du lärarna på t.ex. TCV att de ska undervisa flyktingbarnen?
5. Ge mig lite förslag på hur jag som lärare ska bemöta flyktingbarn?
6. Vad är det viktigaste man skall tänka på vid bemötande med dessa barn?

Intervjuguide till Ama Adhe:

1. Hur beter sig flyktingbarnen när de kommer till flyktingmottagningen?
2. Hur bemöter du flyktingbarnen för första gången?
3. Hur arbetar du med dessa barn?
4. Varför låter du barnen få måla och rita?
5. Hur skall jag som lärare bemöta dessa barn? Vad är det viktigaste att tänka på?

Intervjuguide till Pema Dorjee

1. Vill du berätta din historia för mig?
2. Vilka skolor har du arbetat i?
3. Hur bemöter du, som lärare, flyktingbarn från Tibet?
4. På vilket sätt märker du på barnen att de har flytt från Tibet?
5. Hur anser du att utbildningen bör vara för flyktingbarnen, så att de lära sig så bra som möjligt?
6. Hur bör jag som lärare bemöta flyktingbarn?
7. Finns det något mer jag borde känna till om flyktingbarnen från Tibet?

Intervjuguide Nyima Dolma:

1. Hur kan du se på barnen att de har flytt från Tibet?
2. Hur bemöter du nya flyktingbarn från Tibet?
3. Hur märker du på barnen att de har någon av släktingarna hos sig här i Dharamsala?

4. Hur arbetar du med dessa elever så att de känner sig trygga i klassen? Är det olika mellan tibetanska barn födda i Indien och flyktingbarn från Tibet?
5. Ge mig lite tips pm hur jag som lärare ska vara mot flyktingbarn, så att de trivs i skolan.
6. Vad är det viktigaste att tänka på, som lärare, när man tar emot flyktingbarn?
7. Hur tas de nya eleverna emot av de gamla eleverna?
8. Hur märker du på flyktingbarnen att de trivs i skolan?

Intervjuguide till Miss Tsering Dolkar

1. Var snäll och berätta om er skola.
2. Hur bemöter du flyktingbarn?
3. Hur arbetar du med dessa barn så att de trivs i skolan?
4. På vilket sätt undervisar du dem?
5. Som lärare, vad är det viktigaste att veta om flyktingbarnen?
6. Hur märks det på barnen att de trivs i skolan?
7. Hur är de äldre eleverna mot nyanlända flyktingbarn?
8. Ge mig lite råd om hur jag skall bemöta flyktingbarn?
9. Finns det något mer som du skulle vilja tillägga, något som jag kanske har glömt att fråga om?

Intervjuguide till Penpa Topgyal

1. Var snäll och berätta om skolan?
2. Hur många flyktingbarn går det i skolan?
3. Hur bemöter du/ni flyktingbarnen när de kommer till skolan för första gången?
4. Hur utbildar ni barnen?
5. Är era undervisningsmetoder annorlunda jämfört med de traditionella tibetanska skolornas? På vilket sätt i så fall?
6. Ge mig lite råd om hur jag som lärare bör bemöta flyktingbarn i skolan?
7. Hur märker du på barnen att de trivs i skolan?
8. Hur tas de nya eleverna emot av de gamla eleverna?
9. Finns det något mer som du skulle vilja tillägga?

Intervjuguide till Tsewang:

1. Berätta lite om dig själv.
2. Hur bemöter du tibetanska flyktingbarn?
3. Vad får du lära dig då det gäller hur man ska bemöta flyktingbarn?
4. Vad är det viktigaste att tänka på när man, som lärare, tar emot flyktingbarn?
5. Hur anser du att jag, som lärare, skall vara mot flyktingbarn?
6. Finns det något mer som jag borde veta om tibetanska flyktingbarn? Något som du kanske skulle vilja tillägga?

Intervjuguide till Kunga Dorjee:

1. Var snäll och berätta lite om skolan.
2. Vilka tibetanska flyktingar kommer hit?
3. Hur arbetar ni med dessa flyktingar?
4. Hur bemöter ni flyktingarna?
5. Hur tycker ni att jag, som lärare, borde bemöta flyktingbarn på bästa möjliga sätt?
6. Är det något mer som ni skulle vilja tillägga?

Bilaga 2

Här nedan följer en del teckningar som tibetanska flyktingbarn har ritat och målat på flyktingmottagningen i Dharamsala:

Tibetanska buddhismunkar i Tibet blir torterade av kinesiska poliser.

Här illustreras när tibetanska flyktingar blir beskjutna när de försöker att fly över Himalaya.

Bilaga 3

Barnkammare på TCV- skolan i Dharamsala

Barn i TCV- primary section (förskolan) arbetar enskilt eller i smågrupper. En lärarinna går runt och hjälper de barn som vill ha hjälp.

Barn runt 5-6 år som tränar lite matematik

Alla barn sitter i en stor ring och sjunger tillsammans

Bilaga 4

En elev som läser högt för sina klasskompisar det som hon har skrivit.

Bilaga 5

Här har barnen lite matematik tillsammans med sin lärare.

En del av barnen har undervisning vid den svarta tavlan.